

KOTIMAINEN TEOLLISUUS JA OSUUSKAUPPAVÄKI

KIRJOITTANUT
J. W. KETO

HELSINKI 1914
YHTEISKIRJAPAINO OSAKEYHTIÖ

ALKULAUSE.

Osuuskauppojen edustajakokouksessa Kotkassa viime vuonna oli käsiteltävänä m. m. Tampereen osuuskauppapiirin herättämä kysymys osuuskauppojen suhteesta kotimaiseen teollisuuteen. Asiasta antamassaan lausunnossa S. O. K:n Hallintoneuvosto yhtyi alustuksessa lausuttuun ajatukseen, että osuuskauppojenkin on syytä suosia kotimaista teollisuutta, mutta ehdotti että asian lähempi selvittely lykättäisiin seuraavaan edustajakokoukseen, johon mennessä olisi hankittava yksityiskohtaisempi selvittely niistä edellytyksistä, joita osuuskauppaväki kotimaisen teollisuuden suosimiselleen asettaa, ja niistä tavoista, joilla osuuskaupat voivat kotimaisten teollisuustuotteiden menekkiä lisätä. Edustajakokous hyväksyikin esityksen. Tämän päätöksen mukaisesti asetti S. O. K:n Hallintoneuvosto komitean kysymystä seuraavalle edustajakokoukselle valmistelemaan. Komitea antoi allekirjoittaneen tehtäväksi laatia edustajakokouksen edellyttämän selvittelyn.

Näin on saanut alkunsa tämä kirjanen. Se on pantu kokoon lyhyessä ajassa eikä esiinny suurin vaatimuksin. Alkupuolen kansantaloudellisia ja talouspolittisia kysymyksiä käsittelevä osa on monessa kohdassa vain yhteenveto niistä kirjoituksista, jotka viime aikoina ovat meillä näistä kysymyksistä nähneet päivänvalon. Luonnollisesti allekirjoittanut kuitenkin vastaa kirjaessa esitetyistä mielipiteistä.

Niille komitean jäsenille, jotka hyväntahtoisesti ovat ennen painatusta käyneet läpi tämän esityksen ja siihen tehneet huomautuksiaan, samoin kuin niille työtovereilleni ja muille kansalaisille, jotka ovat erilaisilla tiedonannoilla ja selvittelyillä helpottaneet työtäni, pyydän täten lausua vilpittömät kiitokseni.

Kirjoittaja.

Maamme maksutasaus.

Kotimaisen teollisuuden suosimisen tarpeellisuudesta puhuttaessa viitataan tavallisesti ennen kaikkea maamme epäedulliseen kauppatasaukseen, s. o. siihen seikkaan että viime vuosina Suomen tuonti on ollut vientiä melkoista suurempi. Todistukseksi osotetaan seuraavat numerot viime kymmenvuotiskaudelta:

	Vienti Venäjälle ja ulkomaille Milj. mk.	Tuonti Venäjältä ja ulkomailta Milj. mk.	Tuonti vientiä suurempi Milj. mk.
1904	215,6	267,1	51,5
1905	247,8	268,2	20,4
1906	281,4	313,9	32,5
1907	267,2	379,1	111,9
1908	245,0	363,5	118,5
1909	257,1	367,1	110,0
1910	290,1	384,1	94,0
1911	319,5	444,5	125,0
1912	337,7	470,0	132,3
1913	403,5	495,2	91,7

Näyttää siis siltä kuin maamme olisi viime vuosina joutunut maksamaan ulkomaille toista sataa miljoonaa markkaa enemmän vuosittain kuin mitä se on ulkomailta saanut. Nyt on kuitenkin huomattava että ylläolevat numerot eivät kuvasta muuta kuin Suomen kauppasuhteita ulkomaihin eikä niitäkään suinkaan tarkasti. Maallamme, kuten muillakin mailla, on muitakin menoja ja tuloja ulkomaihin nähden kuin ulkomaakaupasta syntyvät. Jos lasketaan toisaalta yhteen jonkun maan kaikki menot ulkomaille ja toisaalta kaikki ulkomailta saadut tulot, näiden summien eroitus, n. s. maksutasaus vasta antaa kutakuinkin luotettavan yleissilmäyksen

asianomaisen maan taloudellisesta asemasta. Tuolaista maksutasasta on vaikea laskea ja on sellainen laskelma korkeintaan vain likipitäen oikeaan osuva. Sellaisia on kuitenkin yritetty tehdä meidänkin maamme maksutasauksesta. Seikkoina, jotka tuollaista laskelmaa tehdessä olisi otettava huomioon, voisi mainita:

Ulkomaan kaupasta maaillemme johtuva tappio, jota kauppatilastossamme tuonnin ylijäämän väitetään osottavan, on itse asiassa melkoista pienempi kuin kauppatilastomme numerot näyttävät. Tullihallituksen tilastokonttori, joka kauppatilastomme laatii, laskee maahan tuotujen ja maasta vietyjen tavarain arvot siten, että tavarain määrä kerrotaan sen arvioidulla yksikköarvolla. Kun useimpia tavaroita on hyvinkin monta erihintaista laatua, on tietysti hyvin vaikea osua oikeaan asetettaessa keskihintaa noille eri laaduille. Keskihinnan arvioimisen perusteena käytetään etupäässä eräitten laitosten ja asiantuntijain ehdotuksia, jotka useinkaan eivät ole tarpeellisella huolella tehtyt. Hintailmoituksia on meillä toistaiseksi annettava vain harvoista tavaroista. Jos siis yksikköarvo on arvioitu liian matalaksi tai liian korkeaksi, vaikuttaa tämä melkoisesti lopputulokseen, kun on kysymyksessä suuret määrät ja arvot. Tuontiarvoihin sisältyy sitäpaitsé esim. rahti ja vakuutusmaksut, jotka usein jäävät kotimaahan. Näin ollen kauppatilaston tuontiarvoja osottavat numerot ovat liian korkeat. Vientiarvot jäävät taas useinkin todellisia pienemmiksi, m. m. siitäkin syystä, että puutavaranviejäin arvoilmoitukset, joiden perusteella lopulliset keskihinnat asetellaan, ovat liian alhaiset useimmissa tapauksissa. — Kun niin ollen täytyy epäilemättä viennin arvoa jonkun verran korottaa ja tuonnin arvoa vielä enemmän alentaa, jotta pääsisimme lähemmäksi todellista kauppatasasta, supistunee tilaston osoittama tappion määrä kymmenillä miljonilla markoilla.

Maksutasauksessa on otettava huomioon ainakin seuraavat menoerät ulkomaille: parisen kymmentä miljoonaa markkaa ulkomaisten lainojen korkoihin ja kuoletukseen; suomalaisten opinto-, kylpy- y. m. matkoihin (arvioitu n. 4 milj. mk:ksi); maamme teollisuus- y. m. laitoksiin sijoitettujen ulkomaisten pääomien voitto-osingot (arviolta n. 5 milj. mk.); saman verran on laskettava siirtyvän maasta siirtolaisten mukana; lisäksi n. k. sotilasmiljonat, joita tänä vuonna menee Venäjän valtakunnanrahastoon 15 milj. mk. j. n. e.

Tuloja on ensinnäkin ulkomaalaisten suorittamat rahat suomalaisilla laivoilla lähettämistään tavaroista ja tulot kauttakulkuliikkeestä (hyvinä vuosina arviolta toistakymmentä milj. mk.). Toisena tulolähteenä on mainittava maahamme matkustavat turistit ja kesäasukkaat. On arveltu rajapitäjien venäläisen huvila-asutuksen jättävän maahamme vuosittain n. 25 milj. mk. Saman verran voidaan arvioida saatavan puhdasta tuloa maahamme sijoitetusta venäläisestä sotaväestä. Vielä voi ottaa huomioon siirtolaisten maahamme lähettämät summat, viime vuosina kukaties parisenkymmentä miljoonaa markkaa vuosittain, samoin Suomen valtion tulot Venäjän puolella olevasta osasta Pietarin rataa j. n. e.

Tällätavoin yhdistämällä erilaiset meno- ja tuloerät, voitaneen sanoa että maamme on viime vuosina joutunut ulkomaille maksamaan ehkä parisenkymmentä miljoonaa markkaa enemmän kuin se on sieltä saanut.

Tällaisista asetelmista näemme siis aivan helposti että vanha oppi epäedullisen kauppataassuoksen pelottavuudesta sietää koko joukon korjaamista. Aikoinaan sillä oli ehkä enemmänkin oikeutusta kuin nykyään, jolloin useimmat mailman rikkaimmista valtioista tuottavat maahan enemmän tavaroita kuin mitä ne vievät ulkomaille ja taas monet köyhimmistä maat vievät enemmän ulkomaille kuin mitä ne sieltä tuottavat. Tämä johtuu siitä että niistä maista, joissa pääomia on run-

saasti, osa näistä sijoitetaan ulkomaille joko teollisiin yrityksiin tai lainoihin. Ulkomaisista pääomasijoituksesta saamallaan koroilla voi rikas maa tuottaa ulkomailta runsaasti tavaroita, tarvitsematta viedä maksuksi maasta maan omia tuotteita. Niin ollen pääomarikkaan maan tuonti voi olla vientiä paljo suurempi.

Kuitenkaan ei voi mennä niin pitkälle kuin monet tutkijat, jotka ovat väittäneet että n. k. epäedullinen kauppatasaus on merkki valtion rikkaudesta ja päinvastoin edullinen kauppatasaus merkki maan köyhtymisestä. Onhan esim. Yhdysvalloilla edullinen kauppatasaus s. o. ne vievät enemmän tavaroita maasta kuin mitä maahan tuodaan, joten voi päätellä Yhdysvaltain rikastuvan tuotteidensa myynnillä enemmän kuin esim. pääomien ulkomaille sijoituksista saamallaan tuloilla. Samoin toiselta puolen sellaisilla köyhillä mailla kuin Portugalilla ja Turkilla on epäedullinen kauppatasaus aivan kuin meidänkin maallamme — eikä tämä ole suinkaan mikään ilahuttava tosiasia niiden kansallistaloudessa.

Miten on siis arvosteltava epäedullista kauppatasautamme? Epäilemättä se, niin kuin sanottu, meidän maassamme ei ole mikään ilahuttava ilmiö, jos kerran muilla tuloilla emme voi vajausta täyttää. Silloin täytyy maksutasauksen vajaus täyttää varempien vuosien ylijäämillä, jollaisia lienee todella muodostunut niinä vuosina, jolloin kauppattappiomme on ollut pieni. Näistä ylijäämistä ovat kertyneet pankkiemme talletukset. Sitäpaitse on viime vuosina otettu useita ulkomaisia lainoja, joilla on maksutasauksen vajaus maksettu. Mutta epäsuotuisalla maksutasauksella on joka tapauksessa taipumus lopuksi synnyttää maassa rahan niukkuutta ja kalleutta. Teoretisesti ajatellen tulisi siis vihdoin, jos menoa jatkuu, hetki, jolloin valtio ei kykenisi maksamaan ulkomaisen velkansa korkoja, vielä vähemmin sen kuoletuksia.

Onko supistettava tarpeita?

Kysymys herää nyt miten kauppatasaus ja siten myöskin maksutasaus olisi saatava maallemme edullisemmaksi kuin miksi se on tähän saakka muodostunut. Tähän on luonnollisesti kaksi keinoa: lisätä vientiä tai supistaa tuontia taikka tehdä molempia. Edelliseen puoleen emme vielä tässä sen enempää kajoo, koska tulemme hiukan kysymykseen toisessa yhteydessä palaamaan ja koska se on enimmäkseen osuuskauppojen toiminnan ulkopuolella. Sellainen vientihaara kuin puolukkainvienti olisi korkeintain osuuskauppain toimintamahdollisuuksien sisällä. Tuonnin supistuksessa voitaisiin tietysti ehdottaa lähdeittäväksi sellaisista ulkomaisista nautintoaineista kuin väkijuomat, tupakka, kahvi, tee, j. n. e., joista maastamme virtaa melkoisia summia ulkomaille ja jotka kuitenkin ovat mikä enemmän mikä vähemmän terveydellisessä suhteessa vahingollisia. Tällöin olisi siis koetettava korvata näitä tällaisia nautintoaineita arvokkaammilla ja kotimaisilla. Lienee kuitenkin selvää että nykyään ei maksutasaukstamme parannaasta päästä kovinkaan pitkälle tätä tietä, siksi suorastaan välttämättömiksi nautintoaineiksi ovat esim. kahvi ja tee kaikissa kansankerroksissa muuttuneet. Kuitenkin olisi moneen ulkomaalaiseen rihkamatavaraahan nähden syytä luopua niiden käytöstä ja koettaa niitä korvata arvokkaammilla tarpeilla, joita kotimaiset tuotteet voisivat tyydyttää. Onhan tarpeiden muokkaaminen terveiksi ja järkeviksi yksi osuuskauppojen tärkeimpiä tehtäviä. Sen sijaan ei ole suinkaan niitä supistettava joskin jalostettava. Onhan tarpeiden lisääntyminen ja moninaistuminen katsottava merkiksi lisääntyvästä kulturista. Suomen vähäväkisten tarpeet eivät suinkaan ole nykyään missään suhteessa liialliset.

Tuontitavarain jakautuminen eri ryhmiin.

Mitä muuten tuontiin tulee, on tietysti sitä arvosteltaessa otettava huomioon, suuriko osa tuoduista tavaroista käytetään välittömästi kulutukseen, suuriko osa tuotannon palvelukseen raaka-aineina, apuaineina, koneina j. n. e. Tämän perusteellahan maahan tuodut artikkelit oman maammekirj kauppatilastossa jaetaan eri ryhmiin: 1) raaka-aineisiin ja puolivalmisteihin, 2) koneihin, kuljetusneuvoihin y. m 3) muihin teollisuustuotteisiin ja 4) elintarpeisiin. Kuinka suuren osuuden nämä ryhmät tuonnissamme muodostavat ja mihin suuntaan kukin ryhmä on kehittynyt, osottavat seuraavat luvut:

	1887—89	1890—92	1893—95	1896—98	1899—1901	1902—04	1905—07	1908—10	1911	1912	1913
	% koko vuoden tuonnin arvosta										
Raaka-aineet ja puolivalmisteet	25,1	26,8	25,8	27,7	27,8	29,8	30,8	30,8	31,8	32,7	32,1
Koneet, kuljetusneuvot y. m.	7,8	8,1	6,8	11,7	11,8	8,8	9,8	9,8	8,8	9,1	10,8
Muut valmiit teollisuustuotteet	28,8	21,8	19,8	22,8	17,8	18,8	20,8	20,8	18,7	19,8	18,8
Elintarpeet (ravinto- ja nautintoaineet) ...	39,8	43,8	49,8	38,8	43,8	44,8	39,8	40,8	41,7	38,8	39,8

Kehitys näyttää siis hiljaisesti kulkeneen siihen suuntaan että raaka-aineiden, puolivalmisteiden ja koneiden osuus vuoden tuonnista on kasvanut suhteellisesti no-

peemmin kuin valmiiden tuotteiden ja elintarpeiden tuonti. Tämä ilmiö on sinänsä ilahduttava. Valmiit tuotteet ja elintarpeet ulkomailta tuotettuina merkitsevät puhdasta menoa maksutasauksessa, raaka-aineet ja puolivalmisteet sensijaan jalostetaan koneitten avulla ja saavat siten uutta arvoa. Luotu uusi arvo jää täten joka tapauksessa kotimaan yrittäjille liikevoittona ja työläisille työpalkkona.

Mitä eri tavararyhmiin tulee, niin mainittakoon seuraavassa tärkeimpien tuontitavara ryhmien kehitys viimeisten viiden vuoden kuluessa, joista kauppatilastomme tietoja voi tarjota. (Katso taulukkoa sivuilla 12—13).

Mainittakoon tässä painetun taulukon täydennykseksi kustakin ryhmästä muutamia poimintoja vuodelta 1912 — täydellisyyttä tavoittelematta — sellaisista artikkeleista, joita valmistetaan omassa maassakin tai joiden valmistaminen joskus lienee mahdollinen. Tällöin olisi ensinnä mainittava taulukon ryhmästä II esim. seuraavat maahan tuodut tavarat: lihaa ja silavaa, tuoretta 2,144,829 mk:n, Amerikan silavaa 2,699,151 mk:n, muunlaista lihaa ja silavaa 549,714 mk:n, makkaraa ja metvurstia 144,280 mk:n, juustoa 428,826 mk:n, voita 3,995,433 mk:n, munia 2,152,377 mk:n arvosta.

Ryhmästä III mainittakoon suolattujen silakkain ja breslinkien tuontiarvo 216,981 mk.

Ryhmään IV kuuluu suuria tuontiarvoja: kauroja 2,330,148 mk., ohria 1,107,738 mk., rukiita 8,890,587 mk, ruisjauhoja 29,991,591 mk.; maltaita 1,235,403 mk, tattariyynejä 371,548 mk, kauraryynejä 2,272,666 mk, ohraryynejä 611,596 mk, riisiryynejä 590,598 mk; makaroneja ja vermisellejä 154,817 mk, arkileipää ja vesirinkeliä 129,035 mk, piparkakkuja j. n. e. leivoksia, sokerillisia tai sokerittomia 1,230,078 mk, tärkkelystä 84,184 mk, perunajauhoja 1,510,668 mk, herneitä 740,946 mk j. n. e.

Ryhmästä V on mainittava: perunoita 630,418 mk,

Tavararyhmät		1909	1910	1911	1912	1913
I. Eläviä eläimiä	{ 1,000 mk	299	302	322	311	764
	{ %	0,00	0,00	0,07	0,07	0,15
II. Karjantuotteita ja riistaa sekä liha- ja silavateoksia	{ 1,000 mk	9,738	8,880	10,248	12,427	13,548
	{ %	2,00	2,21	2,21	2,00	2,74
III. Kalaa, tuoretta, kuivattua, suolattua ja savustettua	{ 1,000 mk	3,589	3,482	3,656	4,745	5,447
	{ %	0,00	0,00	0,02	1,01	1,10
IV. Jyviä, teoksia niistä ja palkohedelmiä	{ 1000 mk	88,832	81,834	101,010	87,346	99,036
	{ %	24,00	21,21	22,70	18,20	19,00
V. Kasviksia, ryyti- maakasveja ja maahedelmiä	{ 1,000 mk	3,043	3,437	4,127	4,901	4,607
	{ %	0,02	0,00	0,00	1,00	0,00
VI. Hedelmiä ja marjoja	{ 1,000 mk	4,896	5,859	7,462	8,685	8,119
	{ %	1,22	1,22	1,00	1,20	1,00
VII. Säilykkeitä ja syötäviä kuoriaisia	{ 1,000 mk	881	886	958	1,050	1,070
	{ %	0,24	0,22	0,22	0,22	0,22
VIII. Siirtomaantavaroita ja hölsteitä	{ 1,000 mk	41,874	47,269	53,655	57,949	55,552
	{ %	11,00	12,21	12,07	12,20	11,21
IX. Juomatavaroita	{ 1,000 mk	6,243	8,104	9,591	10,596	11,064
	{ %	1,70	2,21	2,10	2,20	2,20
X. Apteekkitavaroita .	{ 1,000 mk	744	838	978	1,039	1,098
	{ %	0,20	0,22	0,22	0,22	0,22
XI. Luita, harjaksia, sarvia, karvoja, jousia y.m. eläinaineita ja teoksia niistä	{ 1,000 mk	2,468	2,668	2,757	2,958	3,141
	{ %	0,07	0,00	0,00	0,00	0,00
XII. Vuotia ja nahkoja sekä teoksia niistä	{ 1,000 mk	16,764	18,803	14,308	18,936	22,139
	{ %	4,07	4,00	3,22	4,00	4,07
XIII. Eläviä kasveja ja siemeniä sekä kasviaineita ja teoksia niistä. Muualla mainitsemattomia	{ 1,000 mk	15,560	18,539	21,714	20,624	22,927
	{ %	4,00	4,00	4,00	4,00	4,00
XIV. Puuaineita ja puuteoksia	{ 1,000 mk	3,192	3,087	3,878	4,087	4,066
	{ %	0,07	0,00	0,07	0,07	0,00
XV. Puuvanuketta ja paperia sekä paperiteoksia	{ 1,000 mk	2,499	2,637	2,740	2,851	2,783
	{ %	0,00	0,00	0,00	0,01	0,00

Tavararyhmät		1909	1910	1911	1912	1913
XVI. Kehruuaineita...	{ 1,000 mk	22,299	20,830	22,911	24,700	27,519
	{ %	6,97	5,49	5,15	5,30	5,80
XVII. Lankaa ja rihmaa sekä köydenpunojan teoksia	{ 1,000 mk	8,361	7,987	8,429	9,597	10,239
	{ %	2,80	2,00	1,00	2,00	2,07
XVIII. Kudelmia	{ 1,000 mk	20,639	23,085	24,770	26,334	25,827
	{ %	5,62	6,01	5,57	6,00	5,21
XIX. Valmiita vaatteita sekä kaikenlaisista kehruuaineista valmistettuja teollisuustavaroita ..	{ 1,000 mk	7,301	8,385	8,792	9,135	9,770
	{ %	1,00	2,10	1,00	1,00	1,07
XX. Gummia, gutta-perkkaa, tervaa, y.m. hartsimaisia aineita ja teoksia niistä	{ 1,000 mk	9,080	10,658	12,610	13,078	13,657
	{ %	2,47	2,70	2,90	2,70	2,70
XXI. Oljyjä, rasvoja ja teoksia niistä	{ 1,000 mk	13,279	12,537	14,540	16,928	17,575
	{ %	3,00	3,20	3,27	3,00	3,55
XXII. Kaunottavia aineita	{ 1,000 mk	877	929	1,040	1,092	1,142
	{ %	0,24	0,24	0,22	0,22	0,20
XXIII. Mineraleja ja maanlajeja sekä teoksia niistä	{ 1,000 mk	18,089	17,211	20,786	25,955	29,463
	{ %	4,00	4,00	4,00	5,00	5,00
XXIV. Kemiallisia valmisteita ja tarveaineita ..	{ 1,000 mk	5,939	6,267	6,491	6,981	7,849
	{ %	1,02	1,00	1,00	1,00	1,00
XXV. Räjähdy- ja sytätysaineita	{ 1,000 mk	221	218	278	276	273
	{ %	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
XXVI. Värejä ja värjäysaineita	{ 1,000 mk	4,882	5,827	5,527	5,794	5,945
	{ %	1,00	-1,00	1,00	1,00	1,00
XXVII. Metalleja ja metalliteoksia	{ 1,000 mk	22,945	28,008	41,534	44,400	37,210
	{ %	6,20	7,20	9,00	9,00	7,20
XXVIII. Koneita, motoreja, laitteita ja kaluja, erikseen mainitsemattomia	{ 1,000 mk	19,965	21,285	23,667	28,004	33,069
	{ %	5,44	5,00	5,00	5,00	6,00
XXIX. Konekaluja ja kellosepänteoksia	{ 1,000 mk	3,562	4,110	4,722	5,307	4,863
	{ %	0,07	1,07	1,00	1,20	0,00
XXX. Vaunusepän teoksia	{ 1,000 mk	759	1,023	1,602	2,266	2,512
	{ %	0,21	0,27	0,20	0,20	0,21

Tavararyhmät	1909	1910	1911	1912	1913	
XXXI. Laivoja ja ve- neitä	1,000 mk 0,64	1,603 0,66	966 0,66	808 0,61	2,572 0,66	3,576 0,73
XXXII. Kirjallisuus- ja taidetuotteita, kokoelma- esineitä sekä opetus- ja kirjoitusvälineitä	1,000 mk 0,66	3,403 0,66	3,628 0,66	3,577 0,66	3,717 0,70	3,785 0,70
XXXIII. Koru-, ylelli- syy- ja kappaletavaroita, muualla mainitsemat- tomia	1,000 mk 0,61	2,293 0,61	2,849 0,61	2,927 0,61	3,140 0,67	3,170 0,61
XXXIV. Tavaroita joi- ta ei voida lukea edell. ryhmiin	1,000 mk 0,60	1,108 0,60	1,662 0,61	2,092 0,67	2,254 0,61	2,544 0,61
Summa	1,000 mk	367,127	384,090	444,504	470,037	495,339

sipulia 410,473 mk. sienä 31,905 mk, kasviksia ja ryyti-
maankasveja 3,797,629 mk.

Ryhmästä VII mainittakoon: kasviksia ja ryytimaan-
kasveja, ilmanpitävissä astioissa 315,096 mk, sienä,
öljyyn tai etikkaan pantuja 56,586 mk, anshovista
11,753 mk, erikseen mainitsemattomia kalasäilykkeitä
125,847 mk.

Edelleen on mainittava ryhmä VIII, johon sisäl-
tyy seuraavien kotimaassakin joko enemmän tai vä-
hemmän jalostettujen siirtomaatavarain tuonti: raaka-
sokerin tuontiarvo 19,488,223 mk, puhdistetun sokerin
357,223 mk, tavallisen siirapin 156,222 mk; poltetun siku-
rin ja muiden kahvilisäkkeiden 400,848 mk; pala ja muser-
retun kakaon sekä suklaan 154,792 mk; konvehtien ja
karamellien 46,893 mk; sikarien 315,665 mk; paperossien
138,552 mk; j. n. e.

Ryhmään XII kuuluvista maahan tuoduista
tuotteista mainittakoon: jalkineita, puolivalmiitakin
2,302,140 mk, käsineitä kaikenlaisesta nahasta ynnä
säämyskä- ja glaseeteoksia 700,920 mk, satulasepänteok-

sia ynnä matkalaukkuja 260,417 mk, erikseen mainitsemattomia nahkateoksia 311,938 mk j. n. e.

Ryhmään XIV kuuluvat seuraavat tuontinumerot: puusepä- ja sorvarinteoksia yht. 1,453,051 mk, kirvesmiehen- ja vuolinteoksia yht. 51,011 mk, tynnyrintekijänteoksia 424,800 mk j. n. e.

Ryhmässä XV on seuraavat tuontimäärät: puu- ja paperivanuketta 63,017 mk, pahvia 78,344 mk, asfalttihuopaa 67,358 mk, kartusi-, makulaturi-, imu- ja vetopaperia 86,426 mk, kirjoitus- ja valkoista kiilltopaperia 95,264 mk, posti- ja pelikorttipaperia 37,694 mk, kiillotettua liitu- sekä lomakepaperia 54,607 mk, piirustus- ja nuotti- sekä kiillottamatonta liitupaperia 149,914 mk, muita hienoja paperilajeja 43,015 mk, paperitapetteja ja -reunuksia 207,532 mk, teoksia pahvivanukkeesta 65,147 mk, nimilippuja 137,774 mk, erikseen mainitsemattomia 1,583,010 mk j. n. e.

Ryhmän XVI luvuista käy selville että maahamme tuotiin 1912 lampaanvilloja 3,804,980 mk:n, pellavaa 2,000,790 mk:n, hamppua 236,281 mk:n ja hamppurohtimia 63,350 mk:n lumppuja 1,270,181 mk:n ja täpeitä ja täpeksiä 192,228 mk:n arvosta.

Ryhmään XVII kuuluvat m. m. seuraavat tuontiartikkelit: valkaistua, valkaisematonta tai värjättyä puuvillalankaa 536,926 mk:n, kerrattua puuvillalankaa 2,267,842 mk:n, villalankaa 3,530,147 mk:n, purjelankaa 860,572 mk:n, köyttä tai touvia 1,568,667 mk:n arvosta.

Ryhmässä XVIII on m. m.: puuvillapitsejä 545,356 mk:n, muunlaisia pitsejä ja blondeja 153,672 mk:n, kalanverkkoja 545,172 mk:n, puuvillaisia kankaita ja huiveja: kirjansitojavaatetta 134,077 mk:n, huopaplyysiä ja samettia 447,849 mk:n, tiheitä yhdenvärisiä puuvillakankaita 2,521,445 mk:n, kirjavia puuvillakankaita 4,459,160 mk:n, purjekangasta 251,834 mk:n, harsokankaita 142,791 mk:n arvosta j. n. e.; villaisia ja puolivillaisia vanutettuja kankaita: verkaa ja

puoliverkaa 622,592 mk:n, flanellia ja boijia 482,388 mk:n, friisiä, vilttiä ja hevosloimia 103,837 mk:n, konehuopaa, puserrusliinaa y. m. 1,551,452 mk:n ja muunlaisia villakankaita 3,147,378 mk:n arvosta; vanuttamattomia villaisia harsokankaita 650,640 mk:n, muunlaisia vanuttamattomia villakankaita ja villaplyysiä 2,604,947 mk:n arvosta j. n. e.; villamattoja 189,128 mk:n arvosta; voilokkia 42,802 mk:n, palttinaa 424,440 mk:n, pellavaista damastia ja drälliä 19,246 mk:n, muita hienoja pellavakankaita ja pellavaplyysiä 99,756 mk:n, purjeliinaa ja mattokangasta 163,864 mk:n, patjavaa-tetta 45,900 mk:n, karkeaa säkkikangasta 844,425 mk:n, muunlaista karkeaa hamppu- ja jutekangasta 87,453 mk:n arvosta y. m.

Valmiita vaatteita ja kaikenlaisia kehruuaineista valmistettuja teollisuustavaroita (ryhmä XIX) tuotiin 1912 m. m.: naisten kappoja ja päällysvaatteita 998,808 mk:n, muunlaisia vaatteita sekä ommeltuja esineitä: koko- ja puolisilkkiä 377,752 mk:n, villaisia ja puolivillaisia 1,122,380 mk:n, puuvillaisia, pellavaisia, hamp-puisia tai juteisia 3,279,874 mk:n; hattuja, päällystämättömiä: villa-, karva-, viltti-, huopa- tai silkki- 181,019 mk:n, olki- 102,243 mk:n, muunlaisia 258,923 mk:n; hattuja, päällystettyjä: villa-, karva-, viltti-, huopa- tai silkki- 2,085 mk:n, olki- 28,475 mk:n, muun-laisia 17,882 mk:n, hatunkehiä 64,750 mk:n arvosta; sukankutojanteoksia: silkkisiä 141,965 mk:n, villaisia 731,364 mk:n, muunlaisia 503,100 mk:n arvosta; nyörinpunojanteoksia: silkkisiä 144,244 mk:n, villaisia 9,156 mk:n, muunlaisia 48,800 mk:n arvosta; housun-kannikkeita 413,009 mk:n, kynttilän- ja lampunsydä-miä 37,316 mk:n, kirugisia siteitä 26,793 mk:n, vaate- nappeja 52,739 mk, vuodevaatteita 57,833 mk:n, kar- keakankaisia säkkejä 186,953 mk:n, letkuja ja ämpäreitä, pellava- tai hamppukankaisia 181,788 mk:n arvosta; y. m. m.

Ryhmään XX kuuluvista tuontitavaroista ansaitsee mainita etupäässä: gummi- tai guttaperkkavaatteita 195,470 mk:n, gummi- tai guttaperkkajalkineita 3,013,032 mk:n, gummi- ja guttaperkkateoksia lääkintö- ja kirurgisiin tarpeisiin 48,114 mk:n, muunlaisia gummi- ja guttaperkkateoksia 2,650,041 mk:n arvosta.

Ryhmästä XXI voinee mainita: hamppuöljyä 31,548 mk:n, pellavaöljyä 162,941 mk:n, maalarinvernissaa 1,880,260 mk:n, koneöljyä 1,394,296 mk:n, tärpättiä ja tärpättiöljyä 45,818 mk:n, talia 1,075,820 mk:n, glyseriniä 126,781 mk:n arvosta j. n. e.; kynttilöitä 147,736 mk:n; hajustamatonta saippuaa 107,964 mk:n, suopaa 6,386 mk:n arvosta.

Ryhmään XXII kuuluvista kaunettavista aineista mainittakoon sellaisia, joiden valmistus kotimaassa on ja olisi mahdollinen: hajustettua saippuaa ja saippuajauhetta 265,338 mk:n, alkoholipitoisia hyvänhajuisia aineita 231,590 mk:n, pumaataa, puhdistettua ydintä ja hyvänhajuisia etikkoja 51,714 mk:n arvosta.

Ryhmästä XXIII poimittakoon seuraavat luvut: kalkkia 174,349 mk:n, talkkia eli vuolukiveä 248,807 mk:n, sementtiä 4,279,025 mk:n arvosta; myllykiviä 88,549 mk:n, hioma- ja kovasinkiviä 216,225 mk:n, tiiliä 1,445,744 mk:n, kaakelia 45,625 mk:n, viemäriputkia 150,505 mk; akkunalasia 100,383 mk:n, peilejä 541,205 mk:n; lasiteoksia: hiomattomia, värjäämättömiä 366,222 mk:n, värjättyjä ja himmeiksi hiottuja 269,564 mk:n, hiottuja ja laseterattuja, värjäämättömiä 87,852 mk:n, hiottuja, värjättyjä tai muuten koristettuja 14,542 mk:n arvosta; fajanssiteoksia 1,018,142 mk:n, posliniastioita 776,480 mk:n, muunlaisia posliini- ja bisquit valmisteita 20,530 mk:n arvosta. Muita mainitsematta.

Ryhmästä XXIV poimimme vain seuraavat luvut: soodaa ynnä syövyttävää soodaa 915,669 mk:n, kloorikalkkia ja valkaisuvettä 870,714 mk:n, oksalihappoa,

happosuolaa, sitruuna-, viinikivi- ja etikkahappoa 225,585 mk:n arvosta.

Ryhmään XXVI kuuluvat seuraavat tuontiarvikke-
lit: luumustetta, kimrökiä ja nokea 8,923 mk:n, kiillo-
tusvoidetta 44,900 mk:n, painomustetta 137,239 mk:n
arvosta j. n. e.

Metalleja ja metalliteoksia, jotka kuuluvat ryh-
mään XXVII tuotiin maahamme m. m.: takkirautaa
1,749,813 mk:n, sulainkappaleita, valanteita, valssi-
tankoja 135,836 mk:n, kulma- tai muotorautoja
1,288,898 mk:n, muunlaista kankirautaa 3,049,623 mk:n,
hienoa rautaa 438,768 mk:n, rauta- ja teräslevyjä
3,739,436 mk:n, rautatienkiskoja ynnä liitos- ja pohja-
laattoja 1,331,144 mk:n, rautaputkia ja -torvia 1,760,986
mk:n, rauta- ja teräslankaa 676,179 mk:n, rauta- ja te-
räslevyteoksia 968,163 mk:n, touvia tai köyttä rauta- ja
teräslangasta 376,840 mk:n, rauta- ja teräslankakudelmia
132,719 mk:n, rauta- ja teräslankateoksia, muunlaisia
218,556 mk:n, jykeitä valinteoksia 432,419 mkn., jykeitä
takeita muokkaamattomia 326,233 mk:n, pieniä valin-
teoksia ja yksinkertaisia mustatakeita 2,499,223 mk:n,
tavallisia mustatakeita 2,718,578 mk:n, tae- ja valinta-
varoita 2,801,334 mk:n, rautanauloja 569,249 mk:n
arvosta.

Ryhmän XXVIII kuuluu m. m.: maanviljelyskaluja,
-koneita ja -laitteita 1,700,435 mk:n, meijerikaluja,
-koneita ja -laitteita 1,224,273 mk:n, sähköteknillisiä
koneita 4,337,604 mk:n, kaapeleita ja eristettyä johto-
lankaa, ynnä akkumulatoreja ja galvanisia pattereita
1,885,034 mk:n, lokomobilejä 66,045 mk:n, lokomotivin- ja
vaununpyöriä 299,463 mk:n, höyry- ja paloruiskuja
87,024 mk:n, valokuvauskoneita 136,368 mk:n, muunlaisia
koneita ynnä koneenosia 16,299,022 mk:n, välityshihnoja
ja nyörejä 1,850,464 mk:n arvosta.

Ryhmässä XXIX on m. m.: pianoja 989,593 mk:n,
kamariurkuja ja harmonioita 65,817 mk:n, kirkkourkuja

53,875 mk:n, muita soittimia ja soitintarpeita 535,842 mk:n, höyrymittareja 50,033 mk:n, vesi- ja kaasumittareja 607,906 mk:n, lämpömittareja ja ilmapuntareja 64,122 mk:n arvosta y. m.

Ryhmään XXX kuuluvat m. m. seuraavat tuonti-artikkelit: raitiotievaunuja 309,600 mk:n, ajoneuvoja 1,213,883 mk:n, polkupyöriä 385,735 mk:n, pieniä lasten käsivaunuja ja ajoneuvoja 98,654 mk:n, työajoneuvoja 235,881 mk:n arvosta.

Ryhmästä XXXI on mainittava: purjelaivoja 1,339,366 mk:n, höyrylaivoja, väh. 19 rek. tonnin mittaisia: 1,095,301 mk:n, pienempiä höyrylaivoja ja höyryveineitä 64,157 mk:n edestä.

Ryhmästä XXXII poimittakoon: kirjankansia 31,736 mk:n, konttori- ja vastakirjoja 40,111 mk:n, kirjoitusmustetta ja mustejauhetta 97,775 mk:n, teräs- ja kirjoituskyniä 146,022 mk:n, lyijykyniä 271,987 mk:n arvosta j. n. e.

Ryhmään XXXIII luetaan seuraavat maahan tuodut esineet: lastenleluja sekä kirjain- ja kuvakortteja 614,504 mk:n, ongenkoukkuja tarpeineen sekä ongensiimoja 44,631 mk:n, keinotekoisia kukkia 191,357 mkan, kirjalaukkuja, lompakoita, alpumeja y. m. koko- ja puolisilkkiä 17,264 mk:n, erikseen mainitsemattomia korutavaroita 2,014,893 mk:n arvosta, muita mainitsematta.

Maataloustuotteiden tuonti ja maamme maataloustuotanto.

Ylempänä esitetystä tilastosta myöskin huomaamme miten suuren osan tuonnistamme muodostavat maatalouden tuotteet. Vilja yksistään on viime vuosina muodostanut keskimäärin runsaasti viidennen osan maamme koko tuonnista, nousten korkeimmilleen v. 1911, 101 milj. mk:aan. Vastaava luku oli 1912 87,3 milj. ja 1913 99 milj. mk.

Yhtenä ja pääasiallisena syynä viljantuonnin kasvamiseen, joka varsinaisesti alkoi vasta 1890-luvulla, on mainittu teollisuutemme nopeata edistystä. Kasvava teollisuusväestömme tarvitsee, sanotaan, elatukseen viljaa, jota kotimaan maanviljelys ei kykene enää saamaan tuotetuksi. Onhan sitäpaitse edullisempaa että maamme tuottaa viljaa maista, joissa sen tuotannolla on suuremmat edellytykset ja sen sijaan maksaa viljantuonnin viemällä ulkomaille teollisuustuotteitaan.

Näyttää kuitenkin siltä kuin meidän maamme viljantuonti ulkomailta suureksi osaksi suuntautuisi seutuihin, joissa teollisuus on vähän kehittynyt. Mikäli voidaan kauppa-, rautatie- ja kanavatilastomme tarjomien viittausten mukaan päätellä, viljan tuonti Viipurin, Mikkelin ja Kuopion lääneihin on sekä ehdottomasti että asukasta kohden paljon suurempi kuin muualla Suomessa. Kuitenkin, kuten tunnettua, nuo samaiset läänit, eräitä Viipurin läänin seutuja lukuunottamatta, ovat teollisuuden tuotannon bruttoarvoon ja kansantaloudellisesti puhtaaseen tuottoon nähden maamme heikoimpia. Väestö noissa seuduin on monasti kokonaan lyönyt laimin maanviljelyksen, elleen vain

metsätalouden, venäläisten kesävieraittenpidon, rahdinajon y. m. tuottamista tuloista. Tietysti samaisten kesävierasten lukuisuus y. m. seikat toiselta puolen korottavat ulkomaisen viljan käyttöä. Sitävastoin Länsi- ja Etelä-Suomen teollisuusseuduissa maanviljelys on tavallisesti korkealla kannalla, joten varsinainen maanviljelysväestö elää kotimaisella viljatuotannolla, vieläpä osa teollisuusväestöäkin. — Viljanviljelyksen lisääminen maassamme olisi varmaan mahdollista ja olisi sillä epäilemättä suuri merkitys kansantaloudessamme.

Sitäpaitse on huomattava että meidän maassamme tuodaan koko joukko muitakin maatalouden tuotteita, kuten voita, juustoa, lihaa, hedelmiä, jopa perunoitakin. Nämä ainakin suuri osa voitaisiin tuottaa kotimaassa. — Samoin voinee tässä yhteydessä mainita että maassamme aivan tarpeettomasti tuodaan ulkomailta suuret määrät (viime vuosina n. 10 milj. mk:n edestä) väkirehujaa, jotka edullisesti voitaisiin korvata kotimaassa viljellyillä rehukasveilla.

Tässä mainittujen maatalousartikkelien suuren tuonnin synnyttämiä menoeriä eivät kykene lähimainkaan korvaamaan maan sellaisista vientiartikkeleista kuin voista y. m. saamat tulot. Jos siis saataisiin ulkomailta tuotuja maataloustuotteita ja tarvikkeita korvatuiksi kotimaisilla, olisi tästä koko joukko tärkeitä taloudellisia ja yhteiskunnallisia seurauksia. Kauppa- ja maksutasa-uksemme muuttuisi edullisemmaksi, jos nim. kykenisimme kotimaan maataloudessa kannattavasti tuottamaan samanlaatuisia tuotteita kuin tähän asti maahan tuodut ulkomaiset, tarvitsematta silti supistaa toisten tuotteiden tuotantoa. Muuten on jokaiselle maalle tärkeitä että se tärkeimpien elintarpeittensa, kuten syömäviljan, lihan, voin y. m. suhteen ei joudu ulkomaisesta riippuvaiseksi. Näin ei ainoastaan sen vuoksi, että sodan sattuessa viljaa ja muita maataloustuotteita ulkomailta tuottava valtio joutuu huurtavaan hätään — meitähän Venäjän yhteydessä

ollessamme ei tämä seikka erityisesti huolestuta — vaan siksi että mailmanmarkkinoilla näyttää yleensä lähenevän loppuaan aika, jolloin toiset maat tuottivat vietäväksi etupäässä teollisuus-, toiset maataloustuotteita. Kaikissa maissa kehittyy kotimainen teollisuus, joka tunkee tieltään vähitellen useat ulkomaisen teollisuuden tuotteet. Sitä mukaa kuin teollisuusväestö muodostuu yhteiskunnan lukuisimmaksi väestönainekseksi, tarvitsee tämä väestönosa ravinnokseen suurimman osan asianomaisessa maassa tuotettua viljaa ja muita maataloustuotteita, joten ei tuollaisesta maasta riitä niin paljon ulosvietäväksi kuin ennen. Silloin on tärkeätä, että joka maassa voidaan todella kasvattaa maataloustuotteita teollisuusväestönkin tarpeeksi eikä, niinkuin nyt meillä, suuren osan maanviljelysväestöäkin tarvitsee turvautua ulkolaiseen viljaan.

Mikäli maataloutta edistettäessä joudutaan ottamaan viljelykseen ennen viljelemättömiä aloja, avaa tämä toimenpide työntekomahdollisuuksia maaseudun työväestölle. Tämähän on varsin tärkeätä sellaisessa maassa kuin meidän, jossa on niin lukuisa tilaton väestö. Silloin tämä väestö ei myöskään tulvaile niin runsaasti kuin tähän asti kaupunkeihin, joissa se polkee toisten työläisten palkkoja ja talvisaikana muodostaa työttömän pääosuuden.

Kotimaisen teollisuuden merkitys.

Maanviljelyksen rinnalla on ennen kaikkea kotimaisen teollisuuden kehittyminen tärkeä sekä kansantaloudelliselta että yhteiskunnalliselta kannalta. Yllä esitetyistä tuontinumeroistakin jo kävi selville, että maahamme tuodaan kymmenien miljonien markkojen edestä tuotteita, joita maassamme tuotetaan tai kyettäisiin tuottamaan. Myöskin on meillä edellytyksiä monenlaiselle vientiteollisuudelle. Mikäli teollisuutemme kehittyy ja kykenee korvaamaan ulkomaisia tuotteita samalla kuin se kykenee mahdollisesti viemään tuotteitaan ulkomaille enemmän kuin tähän asti, on tietenkin kauppatasauksemme muuttuva maallemme edullisemmaksi. Edullinen kauppataisuus vaikuttaa epäilemättä taas osaltaan maan taloudellista elämää lamauttavan rahanniukkuuden lieventämiseksi.

Teollisuuden kehittymisellä on luonnollisesti joukko muita kansantaloudellisia seurauksia. Lähinnä luonnollisesti yrittäjäluokka korjaa siitä hedelmät. Sen tulot kasvavat, kokonaisuutena katsoen. Niin ollen entistä suurempi osa voidaan käyttää persoonalliseen kulutukseen samoin kuin tuotannollisiin tarkoituksiinkin. Edellinkin käyttämistapa voi elvyttää kotimaista teollisuutta, mikäli persoonalliseen kulutukseen käytetyt tavarat ovat kotimaisia valmisteita, mutta varsinkin entisten yritysten laajentaminen ja uusien perustaminen avaa toisien teollisuushaarojen tuotteille menekkiä.

Luonnollisesti on teollisuuden kehittämisestä ja vilkastumisesta hyötyä muillekin kansanluokille kuin kapitalisteille ja yrittäjille. Esim. maatalous monessa suhteessa teollisuusmaassa ja -seudussa voi saada teollisuus-

desta ja teollisuusväestöstä tuotteillaan kysyntää. — Ennen kaikkea on tietenkin työvälle tärkeätä, että työtilaisuuksia on runsaasti. Onhan luonnollista, että esim. ammatillisella liikkeellä on paljon suuremmat edellytykset ajaa vaatimuksensa läpi kun työvoiman kysyntä on suuri. Korkeapalkkainen työväki on taas paras joukkoteollisuuden kannattaja.

Teollisuuden kehittämisellä meillä on epäilemättä suuri tehtävänsä yhteiskunnallisenkin kysymyksen alalla. Tilattoman väestön kysymys on Suomessa kipeämpi kuin missään muualla. Kun missään tapauksessa koko tuolle joukolle ei voida hankkia maata, jos sellaista suotavana pidettäisiinkin, täytyy toivoa, että maamme kehittyvä teollisuus kykenee aikaa myöten vetämään palvelukseensa osan tilatonta väestöämme. — Myöskin siirtolaisuus on taipuvainen vähenemään, kuta enemmän joku maa muuttuu maanviljelysvaltiesta teollisuusvaltioksi.

Tietysti on teollisuuden nopeasta kasvamisesta joukko kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia haittojakin. Monessa maassa esim. imee teollisuus maaseudulta työvoimat palvelukseensa niin tarkoin, että maanviljelys rappeutuu. Itse teollisuudessa pääsevät vallalle suurliikkeet, joiden mahti, varsinkin kun niiden harjoittajat yhtyvät renkaiksi ja työnantajajärjestöiksi, voi käydä ahdistavaksi yhteiskunnan alemmille kerroksille, varsinkin teollisuuden omalle palkkatyövälle. Täten astuu koko työväenkysymys: taistelu työn ja pääoman välillä, työväenlainsäädäntö j. n. e. yhteiskuntaelämässä etualalle. Ja yleensä kaikki kapitalistisen tuotantotavan seuralaisilmiöt: kaupunkien kasvaminen, väestön proletarisoituminen, ryysyköyhälistön ilmaantuminen, pulat, työttömyys j. n. e. teollisuuden kehittyessä entistä voimakkaampina meilläkin ilmenevät.

Nämä ovat sellaisia seurauksia, joita ei voida välttää. Osuustoimintaväkikin luonnollisesti koettaa, mikäli se kehitykseen voi vaikuttaa, toimia siihen tapaan, että

teollisuuden kehitys tuottaisi mahdollisimman vähän näitä turmiollisia seurauksia. Toistaiseksihan se siinä suhteessa vain varsin vähän voi tehdä.

Kuitenkin voi sanoa, että ostettaessa tuotteet kotimaisista tehtaista, voidaan niiden työoloja y. m. seikkoja yleensä paremmin valvoa kuin hankittaessa ulkomaisia tuotteita, jotka voivat olla valmistettuja nälkähäpälöillä ja muutenkin kurjissa oloissa. Näihin seikkoihin edempänä palaamme. — Niiden keinojen esittäminen, joilla teollisuuden kehityksen hedelmät saatetaan suurten kansanjoukkojenkin nautittaviksi ja joilla yleensä poistetaan tuon kehityksen haitat, ei kuulu tämän esityksen piiriin muuta kuin siltä osaltaan, mikäli niihin osuuskauppatoiminta kykenee vaikuttamaan.

Kotimaisen teollisuuden edellytykset.

Tärkeä kysymys pohdittaessa teollisuuden merkitystä maamme kansantaloudelle on tietysti, onko meidän maassamme olemassa edellytyksiä varsinaiselle suuremmalle teollisuudelle. Heti ensi silmäyksellä kiintyy näitä edellytyksiä punnitessa huomio ennen kaikkea metsiimme. Niitähän käyttävät raaka-aineina meidän tärkeimmät vientiteollisuuden haaramme: sahateollisuus, paperiteollisuus (puuhiomot, sellulosatehtaat, paperitehtaat), ja pienemmät vientiteollisuushaarat (kuten esim. rihmavillateollisuus y. m.). Kun meillä metsissämme on kansallisrikkkaus, joka hyvällä hoidolla voisi olla ehtymätön raaka-ainelähde mainituille teollisuushaaroille sekä muillekin vasta syntyville jalostustavoille, on syytä toivoa näiden teollisuudenhaarojen edelleen pysyvän pitkät ajat maamme tärkeimpinä tulolähteinä.

Puita raaka-aineenaan käyttävät lisäksi sellaiset osaksi tehdasmaisesti, osaksi käsityömaisesti harjoitetut teollisuudenhaarat kuin puusepäntehtaat, tynnyritehtaat, sorvausverstaat, höyläämöt y. m., jotka etupäässä tuottavat kotimaan tarpeiksi. — Metsiemme puut ovat myöskin esim. sellaisten kemiallisen teollisuudenhaarojen kuin tervan ja tärpätin valmistuksen sekä tulitikkuteollisuuden pohjana. Väittävätpä asiantuntijat, että m. m. maamme metsät tarjoaisivat edellytyksiä monelle muulle hyvinkin huomattavalle kemiallisen teollisuuden haaralle (esim. sellulosasilkin valmistukselle).

Epäilemättä ne teollisuudenhaarat, jotka käyttävät puuta raaka-aineenaan, tulevat kauan pysymään maamme tärkeimpinä. Kaukaiseen tulevaisuuteen siirtynee se hetki, jolla on usein, vieläpä asiantuntijain taholta pelo-

teltu, että nim. maamme metsäin vuotuinen lisäkasvu ei lähimainkaan vastaisi vuotuista kulutusta. Kun saha-teollisuus tyytyy käyttämään entistä enemmän pienmit-taisia puita, niin että metsien kiertoajat käyvät lyhyem-miksi ja jos järkiperäinen metsänhoito otetaan entistä enemmän käytäntöön tukkiyhtiöiden metsissä ja lisäksi saadaan tehokas lainsäädäntö metsänhaaskausta ehkäi-semään, ei liene pelkoa metsävarojemme loppumisesta. — Pelottavampi seikka on, että Venäjällä, jonne esim. pape-rinvientimme tähän asti on etupäässä suuntautunut, voi aikaa myöten kehittyä kilpailukykyinen kotimainen pa-periteollisuus.

Mitä tulee maamme edellytyksiin muiden teollisuuden-haarojen kehittymiseen nähden, niin ne monessa tärkeässä teollisuudenhaarassa ainakaan raaka-aineen saantiin näh-den eivät ole suuret. Raudanvalmistus kotimaisesta jär-vivalmistusta on vähitellen supistunut melkein olematto-miin, samoin myös Ruotsin malmien jalostaminen harkoik-si. Tällöin tietysti metalliteollisuuden yhä suuremmassa määrässä on ollut pakko turvautua ulkomaiseen harkkoon, rautaan ja teräkseen. Muita malmeja löytyy vielä vähem-män, niin että kaivostyö on maassamme ylen pieni. Epäi-lemättä kuitenkin maassamme olisi muitakin raaka-ai-neita kuin metsien puu, jos vain niitä ruvettaisiin jalos-tamaan. Tiilitehtaat luonnollisesti voivat käyttää koti-maan savea, samoin osittain kaakelitehtaat. Niillekin olisi Venäjässä edullinen vientipaikka. Maamme huomattavat kalkkivarastot voinevat tulevaisuudessa syn-nyttää kalkkiteollisuutta, vaikka toiselta puolen voi epäillä, tuleeko kalkista sen pienen ominaisarvon vuoksi huomattavaa vientitavaraa. Esim. sementtiteolli-suudelle tarjonnevät Lounais-Suomen kalkkikivi ja savi edellytyksiä. Suomen kestävät ja kauniit kivilajit tarjoovat luonnollisen perustan Suomen kiviteollisuudelle, jolle m. m. Venäjässä on läheinen vientimaa. Venäjän kehittyvät kauppatavat ja suomalaisten keskenäi-

nen kilpailu vain toistaiseksi ehkäisevät tämän teollisuudenhaaran kehitystä. Sitäpaitsে maamme kasvava rakennustoiminta yhä enemmän tulee lisäämään kotimaisten kilvilajien kysyntää.

Useimmat ravinto- ja nautintoaineteollisuudenhaarat, kuten viinatehtaat, oluttehtaat, hiivatehtaat j. n. e. käyttävät kotimaan raaka ainetta. Toiset taas, myllyt, sokeritehtaat, tupakkatehtaat, kasvivoitehtaat j. n. e. ovat olleet pakotettuja käyttämään ulkomaisia raaka-aineita. Mutta kahdessa ensinmainitussa teollisuudenhaarassa tulee ehkä aikaa myöten tapahtumaan siirtymistä kotimaisen raaka aineen käyttöön, myllyteollisuudessa kun Suomeen tuotavalle syömäviljalle asetettavan tullin vaikutuksesta kotimaassa ruvetaan jonkun verran enemmän viljelemään ruista ja sitä myöskin jauhattamaan; ja sokeriteollisuudessa, jos täälläkin onnistutaan viljelemään riittävän sokeripitoista sokerijuurikasta.

Sensijaan sellaisen teollisuuden kuin lasiteollisuuden on tuotava raaka aineensa ulkomailta. — Samoin on esim. saippuateollisuuden hankittava raaka aineensa: rasvat, hartsi, kasviöljyt, kemikaalit y. m. suureksi osaksi ulkomailta. Kynttiläteollisuus tuottaa raaka aineensa steariinin yksinomaan ulkoa. Myös öljytehtaamme tuottavat raaka-aineena käyttämänsä pellavansiemenet suurimmaksi osaksi ulkomailta, puhumattakaan sellaisista kemiallisista teollisuudenhaaroista kuin kumiteollisuus ja sähkökemiallinen teollisuus. Ulkomaista raaka-ainetta käyttävät etupäässä myöskin väri- ja vernisatehtaat. — Vienti-teollisuutenakin verrattain tärkeä nahkateollisuus käyttää raaka-aineenaan huomattavassa määrässä ulkomaisia vuotia ja ulkomaisia parkitusaineita. Kenkäteollisuus käyttää myöskin paljon ulkomaalaista raaka-ainetta. Monen tässä luetellun teollisuuden haaran olisi kuitenkin mahdollista saada kotimaasta melkoista suurempi osa raaka-aineistaan kuin tähän asti, jos vaan asiaan kiinnitetäisiin enemmän huomiota.

Mitä kutoma- ja kehruuteollisuuteen tulee, niin senkin raaka-aineet tuodaan suurimmaksi osaksi kotimaan ulkopuolelta. Kuten tunnettua, villateollisuus maassamme 1840- ja 50-luvuilla perustui kotimaiseen villatuotantoon, mutta sittemmin on siirrytty ulkomaiseen villaan. Onpa kuitenkin nykyaikanakin esitetty että villateollisuutta voitaisiin osaksi vapauttaa ulkomaisesta raaka-aineen tuonnista rupeamalla kotimaassa hoitamaan villalampaita. — Suurempi mahdollisuus olisi luonnollisesti ole-massa pellavateollisuudessa kotimaisen pellavan ja hampunviljelyksen avulla nykyistä enemmän vapautua näiden raaka-ainoiden ulkomailta ostamisesta. Pellavateollisuuttemekin saa näet raaka-ainensa pääasiassa ulkomailta. Mitenkä kotimainen viljeleminen taloudellisesti tulisi kannattamaan, on asia erikseen. Kuitenkin väittävät asiantuntijat että tämä olisi mahdollista, jos tehtailijat voisivat ottaa vastaan hampun ja pellavan vihreinä suoraan pelloilta, kuten ulkomailla monin paikoin tehdään. — Mitä tärkeimmän tekstiiliteollisuudenhaaramme, puuvillateollisuuden raaka-aineseen tulee, näyttää siltä kuin pumpulin saanti maailmanmarkkinoilla kävisi yleensä vaikeammaksi, koska puuvillanviljelyksen päämaissa, kuten Yhdysvalloissa, Intiassa y. m. kotimainen teollisuus edistyy nopeasti ja sitä mukaa käyttää tarpeisiinsa yhä suuremman osuuden maassa viljeltyä puuvillaa. Tämän tulevaisuuden perspektivin huomioon ottaen on mahdollisesti Suomen tekstiiliteollisuus liian suhteettomasti ryhtynyt puuvillaa jalostamaan.

Raaka-ainoiden puutetta korvaa osaksi se, että meillä on koskissamme erinomainen käyttövoiman lähde, jota vain ei ole otettu vielä tarpeeksi käytäntöön. Toisin koskistamme ovat monet suurimmatkin toistaiseksi siksi epämurkavasti sijaitsevia, että ne eivät sovellu teollisuuden asemapaikoiksi. Mutta kun asutus maassamme levenee ja tihenee ja liikeneuvot paranevat, tulee niistä erinomaisia käyttölähteitä, joista kaukokeakusase-

millä voidaan siirtää käyttövoimaa pitkienkin matkojen päähän. Maassamme on niin ollen joukko edellytyksiä m. m. sähkökemialliselle teollisuudelle. Metsissämme on lisäksi runsaasti puita ja soissamme turvetta. Näin ollen voitaneen kivihiltten tarvetta aikaa myöten supistaa ja korvata niitä halvemmallalla kotimaisella käyttövoimalla.

Tärkeä edellytys teollisuuden kehitykselle ovat myöskin kulkuneuvot ja liikenneolot. Teollisuuslaitokset tarvitsevat kulkuneuvoja, jotka nopeasti ja halvoilla kustannuksilla voisivat levittää kotimaisen teollisuuden tuotteita maamme eri kolkkiin. Mitä maamme rautateihin tulee, niin niiden pituus väestön lukumäärään nähden vetää vertoja niinkin edistyneille maille kuin Ranskalle, Suurbritannialle ja Belgialle, mutta pinta-alaan verraten on maamme rautatielaitos Europassa viimeisen edellinen. Mitä varustukseen, kulkunopeuteen y. m. tulee, ovat Suomen rautatiet, kuten tunnettua, jäljellä suurten maitten rautateistä. Sen sijaan on mainittava että vesistöemme tarjoavat raskaiden omassa maassa tuotettujen raaka-aineiden kuten tukkien, sokerijuurikkaiden, vihantana myydyin hampun ja pellavan, perunain y. m. kuljetukselle erittäin mukavan ja halvan kulkutien, jota vain liian vähän käytetään.

Yksi kotimaisen teollisuuden edellytyksiä on kulutuskykyinen, tiheässä asuva, runsaslukuinen väestö, joka tarjoaisi kotimaan kulutusteollisuudelle varmaa ja mukavaa menekkiä. Maamme teollisuudelta puuttuu tämä edellytys. Väestömme yhteiskunnallinen kokoomuskin on epäedullinen kotimaiselle teollisuudelle: maalaisväestöstä muodostavat verrattomasti suurimman ryhmän maaseudun tilattomat, joiden aineellisesti tiukka ja epävarma asema tekee heidät vähän kulutuskykyisiksi hienostuneempia ja monipuolisempia tarpeita edellyttäviin tavaroihin nähden. Maatamistava väestökään ei vielä varsinkin suuressa mittakaavassa käytä teollisuusartikkeleja varsinkaan sisämaassa.

Se yhteiskuntaluokka, josta etenkin n. s. joukkoartikkelit tavallisesti saavat parhaimman kuluttajapiiriinsä, teollisuuden oma palkkatyöväestö, on meillä pienilukuinen väestön kokonaisuutensa verrattuna ja pienituloinen, joten siltä menee ylettömän runsas osa tuloista kaikkein välttämättöimpien tarpeiden, kuten ravinnon- ja asunontarpeen tyydyttämiseen, mistä syystä siltä ei muihin tehdasteollisuuden tuotteisiin kovinkaan runsaasti liikene varoja.

Tässä yhteydessä lienee myöskin mainittava eräs ilmiö, joka ehkäisee vaimakkaan ja kilpailukykyisen teollisuuden syntymistä maassamme. Se on yritteliäisyyden puute.

Yritteliäisyyden puute on vielä tunnusmerkillinen pürre meidän maamme taloudellisessa elämässä. Ei käytetä hyväkseen niitä mahdollisuuksia mitä maamme tarjoaa edullisiin raaka-aineisiin liikevoimaan, vientiin y. m. nähden. Tämä ilmenee siinäkin että kun joku tuotannonhaara on alkanut menestyä verrattain hyvin, uusia yrityksiä ilmestyy nopeasti kilpailemaan entisten kanssa. Uusia erikoisaloja ei keksitä. — Sama yritteliäisyyden puute ilmenee m. m. pääomien sijoituksessa. Sen sijaan että sijoitettaisiin rahoja teollisiin yrityksiin, talletetaan ne pankkeihin, jotka sitte korkeata korkoa vastaan luovuttavat ne teollisuusyritysten käytettäväksi. Mutta suoraan ei uskalla suomalainen pääomia omistava yleisö rahoillaan ostaa teollisuuslaitosten osakkeita enempää kuin niiden liikkeelle laskemia obligatioita.

Paitse taitoa ja yritteliäisyyttä tarvittaisiin näet teollisuutemme kehittämiseen ennenkaikkea pääomia. Pääomamuodostus on epäilemättä maassamme vähäinen. Liikeryityksiä perustetaan vähillä, usein aivan liian vähillä omilla pääomilla. Kun maamme teollisuuslaitokset tarvitsevat paljon lainapääomia, olisi tietenkin tärkeätä että niillä olisi käytettävänä halpaa pääomaa.

Näin ei ole kuitenkaan laita meillä. Luottooloissamme olisi epäilemättä paljo korjattavaa.

Onhan tunnettua, kuinka erinomaisesti kannattavia yrityksiä meidän useimmat kauppapankkimme ovat. Suurimmat jakavat säännöllisesti toistakymmentä prosenttia voitto-osinkoa osakkeilleen. Tämä korkea voitto saadaan suureksi osaksi teollisuudenharjoittajilta, jotka saavat jatkuvasti kantaa 6—7 %:n korkotaakkaa lainaamastaan pääomasta. Niin kauan kuin korkokanta on toisen verran kalliimpi kuin ulkomailla ja pitkät 7—8 kuukautiset talvet korkeine talvirahtineen ehkäisevät säännöllisen laivaliikkeen, sitoen kallista pääomaa, on teollisuutemme melko väikea kilpailla ulkolaisen teollisuuden kanssa, vaikkapa koko joukko ennen mainitsemiamme puutteita korjattaisiinkin. Tämä epäkohta on vielä tuntuvampi senvuoksi että meillä yleensä liikkeitä pystytettäessä omat varat ovat verrattain pienet. Onhan nähty maassamme perustettavan yrityksiä, joiden täytyy melkein kokonaan liikkua lainavaroilla — yrityksiä, joita ei liioin enää voi pitää terveellä pohjalla seisovina, kun lisäksi ottaa huomioon, että teollisuuslaitosten itsensä täytyy jälleenmyyjilleen myöntää runsaasti luottoa. Jos tällaisissa oloissa kiinteä pääoma, s. o. rakennuksissa, koneissa, raaka-aineissa oleva pääoma on niin kallista kuin meillä, käy liikkeiden kannattavuus jo koronkin vuoksi huonoksi. Kun vakavaraisetkin yritykset tarvitsevat jatkuvasti lainapääomaa, tuntuu kallis korko niidenkin tuotantokustannuksissa.

Tämän vuoksi tarvittaisiin meillä sellaisia toimenpiteitä, joilla teollisuusyritykset saisivat helpommin ja halvempia pitkäaikaisia lainoja kuin tähän asti. Paljo olisi tietysti autettu, jos yleisö tottuisi sijoittamaan rahojaan teollisuuslaitosten osakkeihin tai ainakin ostamaan niiden liikkeellelaskemia obligatioita. Täten syrjäytettäisiin kalliit välikädet, kauppapankit. Mutta niin

kauan kuin ei ole olemassa varsinaisia kotimaisia arvopaperimarkkinoita, täytyy tämän toivomuksen jäädä vain hurskaaksi — toivomukseksi. Kehitystä tähän suuntaan voisi kuitenkin edistää sillä että vaadittaisiin teollisuusyrityksiltä suurempaa vakavuutta ja että tilintarkastus järjestettäisiin pätevämmäksi, niin että yleisö voisi yrityksiin, joihin se rahojaan sijoittaa, luottaa. Toiselta puolen, niin kauan kuin nykyinen asiointi säilyy, ei ole itse kauppapankkien syy että ne joutuvat teollisuuslaitoksilta kiskomaan korkeat korot. Nehän saavat varansa etupäässä korkeakorkoisista lyhytaikaisista talletuksista. Siitä syystä ne eivät hyvällä syyllä voikaan antaa teollisuuslaitoksille pitkäaikaisia halpoja lainoja. Pankin varojen sitominen sellaisiin yrityksiin voisi ahtaina aikoina olla turmiollista. Kauppapankkien tulisi oikeastaan myöntää luottoa vain kauppaa varten sekä teollisuudelle varsinaista liikeluottoa, mutta ei pitkäaikaista. Niin ollen tulisi tuskin varsin huomattavaa muutosta lainauskoron halpenemiseen päin aikaansaamaan vaikkapa maahamme perustettaisiin ulkomaalaisia ja venäläisiä pankkeja.

Varsinaisesti on puute meidän teollisuusluotto-oloisamme siinä että meiltä puuttuu erityisiä rahalaitoksia, jotka myöntäisivät teollisuuslaitoksille pitkäaikaisia halpakorkoisia lainoja. Saksassa esim. sitävastoin on n. k. emissiopankkeja, jotka suorastaan perustavat teollisuusyrityksiä ja kauppaavat niiden osakkeita sitte asiattavilleen. Meillä on vain rakennusteollisuutta varten olemassa erityisiä pankkeja. Teollisuuden edistymiselle olisi epäilemättä suuriarvoinen vakavarainen hypoteekkipankki, joka myöntäisi teollisuusyrityksille pitkäaikaista halpaa luottoa teollisuuslaitosten kiinteistöjen ja irtaimistojen kiinnitystä vastaan. Liikeluotto edelleen jäisi kauppapankkien asiaksi. Tällaisen teollisuusluottolaitoksen välityksellä maahamme helpoimmin saataisiin ulkomaisia pääomiäkin teollisuutemme käytettäväksi. —

Eri asia on onko nykyhetkellä olemassa edellytyksiä yllä kuvatun tapaisen laitoksen aikaansaamiseksi maassamme.

Puute maamme teollisuusluotto-oloissa on myöskin että meillä yritysten on pakko käyttää niin paljon personallista luottoa, s. o. takaus- ja vekseliluottoa, joka luonnollisesti tulee kalliiksi. Realiluottoa s. o. luottoa, joka annetaan esineiden kiinnitystä vastaan, ei meillä riittävästi käytetä, koska irtaimiston kiinnityksiä koskeva lainsäädäntö on maassamme monessa kohden vajavainen. Niin pian kuin lainsäädäntö tässä kohden on korjattu, teollisuuslaitokset saavat epäilemättä halvempaa luottoa kuin nyt. Vireille onkin jo pantu n. s. teoslainakiinnitystä koskevan lainsäädännön muuttaminen. — Myöskin on mainittu puutteeksi että Suomen pankki ei myönnä kuin harvoille suurimmille teollisuusyrityksillemme luottoa, vaikkapa näillä olisi tarjottavana varmat takuut. Täten pakotetaan nämä kääntymään yksityispankkien puoleen ja maksamaan melkoista lisäkorkoa. Missä määrin nämä vaatimukset soveltuvat Suomen pankin asemaan keskuspankkina, on kuitenkin kyseenalaista.

Nämä tässä mainitut seikat tietysti ehkäisevät maamme kehittymistä uudenaikaiseksi monipuoliseksi teollisuusmaaksi. Mutta eräitten maitten esimerkki todistaa, että mahdoton ei suinkaan ole jonkun maan muuttuminen teollisuusvaltioksi, vaikkapa ei kaikkia yllämainittuja edellytyksiä olekaan olemassa. Sellainen maa kuin Sveitsi on kehittynyt teollisuusmaaksi vaikkapa siellä ei juuri nimeksikään ole olemassa kotimaisia raaka-aineita. Itse asiassa jos meidän maassamme taitavasti käytettäisiin hyväksi maamme tarjoamat mahdollisuudet eri teollisuudenhaaroille, teollisuutemme voisi nykyisestään suuremmoisesti laajentua.

Valtion toiminta kotimaisen teollisuuden edistämiseksi.

Jotta olemassaolevia teollisuuden luonnollisia edellytyksiä voitaisiin hyväksi käyttää, vaaditaan maassa löytyväksi koko joukko muita ehtoja. Sellaisia on valtion järjkevä kansantalouspolitika laajimmassa mielessä. Maassa tulee vallita esim. sopiva elinkeinolaki, joka ei tarpeettomilla rajoituksilla ehkäise teollista yritteliäisyyttä; samalla tietysti tulee toiselta puolen lainsäädännöllä torjua vapaan elinkeinoelämän tuottamia yhteiskunnallisia epäkohtia. — Mitä valtion suoranaisiin teollisuuden edistämisyrittelyihin tulee, niin lienee ammattiopetuksen järjestäminen valtion ja kuntien puolelta tai ainakin sen kannattaminen toimenpide, jolla on tärkeä merkitys teollisuuden kehittymiselle. Kehityshän on kulkenut siihen, että käytännössä opittu ammattiin perehtyminen ei enää riitä, vaan tarvitaan myös tietopuolista opetusta, ennenkuin joku henkilö pystyy hoitamaan tehtäviään nykyajan teollisuus- ja kauppaelämän monimutkaistuneessa koneistossa. Että ammattiopetuksella on mitä suurin merkitys teollisuuden kehitykselle, osoittanee parhaiten Saksan esimerkki. Sen teollisuuden suuremmoiseen kehitykseen viime vuosikymmeninä on epäilemättä tuntuvasti vaikuttanut Saksan erinomaisesti järjestetty teknillinen opetus. Ja toiselta puolen Englannin teollisuuden uhattuun asemaan maailmanmarkkinoilla on vaikuttanut suureksi osaksi maan teollisuusmiesten puutteellinen tietopuolinen teknillinen ammattisivistys — seikka, jonka englantilaiset itsekin ovat viime aikoina huomanneet ja jota he ovat ryhtyneet korjaamaan. — Meidän maassamme on ammattiopetuksen suhteen vielä peljo tehtävää. Korkeinta am-

mattiopetusta ei kaikilla aloilla voi omassa maassamme saada. Maassamme kaivattaisiin esim. olemassa olevan teknillisen keskikoulun lisäksi samantapaisia erikois-keskikouluja kuin Saksan »technikumit», joissa annetaan joillakin erikoisaloilla hyvinkin perinpohjainen ammattisivistys. Alin ammattiopetus — teollisuuskoulut ja käsityöläisammattikoulut — jättänevät myöskin sekä lukuunsa että oppimääräänsä nähden toivomisen varaa. — Epäilemättä hyvä yleissivistys on menestyksellisen ammattiopetuksen pohja, joten yleisen oppivelvollisuuden toimeenpano olisi omiansa kohottamaan väestön, teollisuustyöväen kuten muittenkin suorituskykyisyyttä. Lisäksi olisi esim. kansakoulujen jatkokursseilla pidettävä huolta nuorison ammattiopetuksestakin. Tulisi myös tarjota tilaisuutta eteenpäin pyrkiville työmiehille päästä saamaan mahdollisimman täydellistä tietopuolista teknillistä sivistystä. Täten saataisiin käytännöllinen kokemus yhdistetyksi teollisuuslaitostemme teknilliseen johtoon, asiantila, mikä niin usein meillä puuttuu.

Muutenkin kuin ammattiopetusta järjestämällä voi valtio edistää teollisuuden kehitystä. Läheisessä yhteydessä ammattiopetuksen kanssa ovat matkarahat johonkin tuotantoalaan tutustumista varten ulkomailla. Meiläkin olisi entistä enemmän syytä kiinnittää tähän seikkaan huomiota. Varsinkin vientimahdollisuuksiemme tutkiminen eri aloilla olisi toivottavaa. Mutta näiden apurahain myöntämisessä olisi ainakin osittain ruvettava noudattamaan toisenlaisia periaatteita kuin tähän asti. Niitä näet on suurimmaksi osaksi onnettu nuorille tekniikoille. Mutta tällainen henkilö ei yksinkertaisesti vilpittömästä tahdostaan huolimatta osaa nähdä niitä vähäpätöisiltä näyttäviä ulkomaisten tehtaiden laitoksia, joissa juuri voi piillä pitkäaikaisten kokeilujen tulokset ja menestymisen salaisuudet. Sen sijaan käytännössä toiminut mies osaa kohdistaa huomionsa juuri sellaisiin työtä-

poihin, koneihin ja työvälineihin, jotka ovat hänen ennen tuntemiaan paremmat. — Luonnollisesti valtionavustus on myöskin paikallaan, kun on kysymyksessä jonkun tärkeämmän teollisuusnäyttelyn tai kilpailun toimeenpano j. n. e.

Tärkeimpiä valtion tehtävistä teollisuuden elvyttämissiksi on sen liikennepolitika. Edellä on jo viitattu rautateittemme vähälukuisuuteen maamme pinta-alaan verraten. Tärkeätä on, minkälaiset näkökohdat ovat niitä rakennettaessa olleet silmämääränä: kansantaloudelliset vaiko valtiontulotaloudelliset. Varemmissa rautatiepolitikassamme olivat edelliset näkökohdat määräävät, myöhemmin on rautateitä rakennettaessa täytynyt ottaa huomioon niiden kannattavuus, joten ei aina ole yksinomaan voitu pitää silmällä niiden kansantaloudellisesti edullisinta sijoittamista. — Luonnollisesti myöskin rautateiden tariffipolitikassa samat kaksi periaatetta tavaltaan taistelevat vallasta. Tietysti rautateiden taksojen pohjaksi on pantava rautateiden omat kuljetuskustannukset, mikäli niistä selvä saadaan, mutta samalla on tariffien palveltava vissejä talouspolittisia päämääriä. Tämä saavutetaan esim. siten, että etäisyystariffin sijaan, jossa hinta lasketaan kilometriyksiköltä, otetaan asteikkotariffi, jolloin hinta hälpenee matkan pituuden mukaan tai vyöhyketariffi, jolloin kussakin vyöhykkeessä on sama maksu. Samoin erikoistariffeilla erinäisille tavaroille koetetaan järjestää maan tuontia, vientiä ja läpikulkua, jotta maan tuotanto ja kauppa voisivat menestyksellä kilpailla ulkomaalaisten tuotteiden kera. Onhan meilläkin aloitteita tähän suuntaan tehty, kun esim. talven aikaan myönnetään vientivarasta, jota talvisatamaan lähetetään, melkoinen rahtimaksun alennus. Mutta epäkohtia on vielä räikeitäkin. Mainittakoon esimerkkinä että esim. massapuista kuljetusmaksu lasketaan kuutiolta, olivatpa nämä yhden tai kahden metrin pituisia, mutta mäntysellulosapuista lasketaan tariffi kuu-

tiolta vain jos ne ovat metrin pituiset, sensijaan kun tariffi lasketaan painon mukaan puiden ollessa kahden metrin pituiset. Viimemainittu tapaus merkitsee 30 %:n rahdin korotusta sulfatisellulosatehtailijoille. Kun ennen kaikkea tärkeimmille teollisuudenhaaroillemme, saha- ja paperiteollisuudelle sekä useille muillekin teollisuudenhaaroille, kuten kivi-, savi- ja metalliteollisuudelle, rautatietariffeilla on suuri merkitys, olisi entistä enemmän käännettävä huomiota tähänkin talouspolitiikan puoleen. Rautatariffit ovat nykyään niissä maissa, joissa on vallalla valtioratajärjestelmä, erittäin huolellisen valmistelun alaisena. On erityisiä tariffivirastoja, joihin säännöllisiin neuvotteluihin kutsutaan maan etevimmät kyvyt kansantaloustieteen ja liike-elämän aloilla. Tällaisesta laitoksesta meillä on vasta alku. — Luonnollisesti on myöskin rautateiden hoidon oltava sellainen, ettei liikenne esim. niin pitkinä osina vuodesta kuin meillä säännöllisesti kärsi vaunujen puutetta.

Teollisuuden edistäminen suojelustulleilla.

Joskin valtion tuotannollisen toiminnan edistämistoi-
menpiteistä ylläkerrotuilla tavoilla ei ainakaan periaat-
teellisesti ole yleensä epäilyksiä esiintynyt, on asianlaita
aivan toinen sen tärkeimmän toimenpiteen suhteen, jolla
nykyajan valtiot koettavat kotimaista tuotantoa edis-
tää, nim. suojelustullien. Tässä suhteessa mielipiteet
jakautuvat aivan jyrkästi, yleensä erilaisten yhteiskunta-
ryhmien välittömien etuharrastusten mukaan. Tulliky-
symykset ovat kaikkialla muodostuneet valtiollisten puo-
lueiden tärkeimmiksi erottajiksi. Voinee sanoa, että yli-
malkaan työväki ja kauppiat ovat vastustaneet suoje-
lustulleja, teollisuuden harjoittajista osa on vaatinut teol-
listuustulleja, mutta vastustanut maanviljelijäin puolta-
mia agraritulleja.

Kannan määrääminen kysymyksessä: vapaakauppa
vaiko suojelustullijärjestelmä on mitä vaikein. Vapaa-
kaupan teoria lähtee kansainvälisen työnjaon edellytyk-
sestä: kun eri maiden välillä vallitsee esteetön vapaus viedä
toisiin maihin tuotteitaan ja tuoda maahan näiden tuot-
teita, kehittyy luonnollinen työnjako eri maiden välillä.
Kukin maa tuottaa tavaroita, joiden tuotantoon sillä on
suurimmat edellytykset ja vaihtaa niillä itselleen ulko-
maiden tuotteita, joita se silloin saa enemmän kuin jos
se olisi ryhtynyt niitä tuottamaan omassa maassa kal-
liilla tuotantokustannuksilla.

Ei nykyaikana voida kieltää tämän väitteen paikkan-
sapidäväisyyttä johtavana periaatteena. Käytännössä ei
asia ole kuitenkaan yhtä yksinkertainen. Olemme jo
edellä huomauttaneet, mitenkä kansainvälinen työnjako
monessa suhteessa lähenee loppuaan, mitenkä kotimainen

teollisuus syntyy useimpiin maihin ja koettaa sieltä tunkea pois ulkomaiset teollisuustuotteet. Kun nyt jollakin teollisuudenhaaralla olisi edellytyksiä olemassa jossakin maassa, on sen kuitenkin usein vaikea päästä alkuun jo pitkälle kehittyneen ulkomaisen teollisuuden kilpailun vuoksi. Onhan tunnettua, kuinka aikoinaan esim. Englannin kutomateollisuuden onnistui pitkiksi ajoiksi Portugalissa ja Italiassa tukahuttaa kehittyvä kutomateollisuus kapaloihinsa, laskemalla hinnat pariksi vuodeksi tuntuvasti alle omien tuotantokustannustensa. Sen vuoksi ei voida myöskään kieltää teoretista oikeutusta suojelustullilta, jolla valtio koettaa turvata alkavaa teollisuudenhaaraa ylivoimaiselta ulkomaiselta kilpailulta. Tällaista kasvattavaa suojelustullia alkuaan vain suojelustullin teoria puolsikin. Kun kotimainen teollisuus oli tuon teorian mukaan suojelustullin turvissa päässyt kilpailukykyiseksi, oli suojelus siltä riistettävä, jotta suojelustullien haitat eivät pääsisi vaikuttamaan.

Nykyään kuitenkin on sekä käytäntö että teoriakin jättänyt tämän järkevän kannan. Vanhempi teoria tahoi kasvatustulleilla kehittää teollisuutta kotimaassa siksi kunnes tämä kykeni tuottamaan yhtä halvalla kuin ulkomaat, jotta se kykenisi kestämään lopullisena ihan teena pidettyä vapaakauppaa. Mutta tämän asteen ovat saavuttaneet useat teollisuushaarat, jotka silti nauttivat ja vaativat korkeata tullisuojausta. Tätä vaatimusta täytyy tietysti toisin perustellakin. Puhutaan nykyään siis »kansallisen työn» suojeluksen välttämättömyydestä, jotta ei kotimainen teollisuus joutuisi rappiolle ja sen työväki työttömäksi. Myöskin esitetään tullien välttämättömyyttä, jotta teollisuus jaksaisi maksaa työvälleen korkeat palkat.

Itse asiassa tullaan jatkuvalla tullisuojaeluksella esim. siihen, että teollisuus voi myydä tuotteitaan kalliimmasta kotimaassa kuin ulkomailla. Mutta kun ulkomaisten sekä kotimaassa että maailmanmarkkinoilla kilpailevien

teollisuuksien luku aina kasvaa, kasvaa myöskin suojeluksen tarve niitä vastaan. — Yhtenä nykyajan suojelustullijärjestelmän piirteenä on myöskin mainittava, että siinä tavallisesti agraritullit näyttelevät tärkeätä osaa.

Tällaisella suojelustullijärjestelmällä on moninaisia silmiinpistäviä haittoja. Vaikea on sovittaa raaka-ainneiden ja puolivalmisteiden tuotannon suojelusta sellaiseksi, ettei se samalla asinaomaisen täysvalmisteteollisuuden tuotantokustannuksia kallistuttaisi ja ehkäisisi niiden kilpailukykyisyyttä. Nykyään monen maan suojelustullijärjestelmässä niin tärkeä rautateollisuuden suojelus esim. nostaa koneteollisuuden ja edelleen toisten teollisuudenhaarojen ja maanviljelyksen tuotantokustannuksia. Täten viimemainittujen kilpailukyky maailmanmarkkinoilla vähenee. J. n. e. — Lisäksi suojelustullit monasti ovat omiaan ehkäisemään teknikan kehitystä, kun tehtailijat suojelustullien turvissa voivat laiminlyödä teknillisten uudistusten toimeenpanon.

Vielä on huomioonotettava suojelustullien vaikutus kuluttajain talouteen. Suojelustullithan vaikuttavat useimmiten siten, että kysymyksessä olevan artikkelin hinta kotimaassa nousee. Keskenäinen kilpailu toisinaan tulleista huolimatta painaa hintoja alas, mutta suojelustullien turvissa taas tehtailijain yhtymät: erilaiset renkaat ja trustit helpoimmin muodostuvat ja pysyvät pystyssä. Niidenhän päätarkoitus on juuri hintain järjestely. Näin suojelustullit muodostuvat erittäin raskaiksi sekä tuotannonvälineiden että varsinaisten kulutusesineiden kuluttajille. Eläminen muodostuu suojelustullimaassa säännöllisesti kalliimmaksi kuin vapaakaupan maassa. Tästä on seurauksena, että esim. teollisuuden palkkatyöväki koettaa palkkataisteilla korottaa rahapalkkaansa kallistuneita elantokustannuksia vastaavaksi. Mutta kun varsinkin vientiteollisuus on riippuva maailmanmarkkinahinnoista, koettavat teollisuudenharjoittajat kaikin voimin vastustaa palkan-

korotuksia, jotka ensi kädessä merkitsisivät heille lisääntyneitä tuotantokustannuksia. Useinkaan siis ei työväen onnistu saada palkkojaan korotetuksi nousseita elantokustannuksia vastaavalla määrällä. Ja jos se siinä onnistuu, ei tällainen palkkain korotus merkitse sen aseman paranemista verrattuna vapaakaupan maahan, jossa rahapalkat voivat olla pienemmät samalla kuin elantokustannuksetkin ovat halvemmat.

Näistä ja monista muista syistä yhteiskunnan vähäväkiset, joista osuuskauppaväki enimmäkseen on koottu, yleensä vastustavat suojelustulleja. Mutta missä suojelustullijärjestelmään on kerran jouduttu, siellä ei ole suinkaan helppo siitä kädenkäänteessä vapautua suurissa teollisuusmaissakaan, saatikka pienissä alkavissa teollisuusmaissa. Jos yksi maa lakkauttaisi muista maista välittämättä suojelustullinsa, joutuisi sen teollisuus epäilemättä epädulliseen asemaan ulkomaisten rinnalla, ulkomainen teollisuus kun kaikilta tahoilta voisi vapaasti tulvata tuotteillaan tuohon maahan, kun taas nuo samaiset ulkomaat olisivat korkeilla tullimuureilla suojatut vapaakauppaan siirtyneen maan teollisuuden kilpailulta. Vapaakauppaan ovat kuitenkin uskaltaneet yksinkin siirtyä maat, joiden teollisuus on ollut niin korkealle kehittynyt ettei sen ole tarvinnut kilpailua pelätä tai joiden ulkomaakaupan eduille vapaakauppa muuten on ollut välttämätön. Siitä on todistuksena Englannin ja Tanskan sekä äsken saatu Pohjois-Amerikan Yhdysvaltain esimerkki. Varovaisempaa on kuitenkin koettaa eri maitten kanssa tehdyillä kauppasopimuksilla pyrkiä samaan päämäärään. Tähän päästään siten, että kauppasopimukseen liitetään n. s. ehto enimmänsuositusta kansakunnasta, jonka mukaan sopimuksen tekevät maat sitoutuvat toisilleensa suomaan jokaisen kauppapolitisen edun, esim. tullialennuksen, jonka ne myöhemmin myöntävät jollekin kolmannelle maalle. Tällaista tullipolitikkaa vaatii esim. Saksan sosialidemokratinen puolue, joka kui-

tenkin periaatteessa on jyrkästi vapaakaupan kannalla. Täten vältetään myöskin ylen nopea siirtyminen korkeista tulleista vapaakaupan kannalle, jollaisesta siirtymisestä olisi luonnollisesti seurauksena suojansa menettäneiden yritysten kumoon menoa ja työväelle työttömyyttä.

Kaikissa maissa tullikysymykset ovat viime vuosikymmeninä vetäneet puoleensa mitä suurinta huomiota, synnyttäneet laajoja tutkimuksia ja herättäneet mitä kii-vaimpia taisteluja. Suomessa ne eivät ole herättäneet suurta mielenkiintoa, paitse viime aikoina, kun Venäjän taholta on alettu suunnitella viljatullia Suomeen tuotavalle viljalle, jopa Suomen ja Venäjän tulliyhdistystäkin. Tähän välinpitämättömyyteen on päässyynä se tunnettu seikka, ettei eduskunnalla ole mitään sanomista tullien määräämisessä, vaan kuuluvat ne hallituksen yksin ratkaistaviin asioihin. Siksipä onkin tullitaksamme yli puolen vuosisadan ajan olleet vain suhteellisesti pienten muutosten alainen, kun taas maissa, missä tullilainsäädäntö riippuu eduskunnasta, on paljon lyhemmillä väliajoilla tapahtunut siinä suuria, jopa periaatteellisia muutoksia. Lukuunottamatta Suomen tullisuhteita Venäjään, on viimeinen tärkeämpi tullitaksan järjestely tapahtunut jo 1859. Myöhemmät järjestelyt, kuten v. 1869, jolloin tullierissä otettiin käyttöön uusi rahayksikkö, v. 1886, jolloin taas otettiin käyttöön uudet mitat ja painot, ja v:n 1897 järjestely ovat olleet enemmän muodollisia luonteeltaan. On näin ollen luonnollista, että nykyisessä tullitaksassamme on koko joukko puutteita. Ensiksikin se muodollista laatua oleva haitta, että metrijärjestelmään siirryttäessä tullimaksueristä tuli epätasaisia lukuja, jotka ovat epämielisiä sekä tulliviranomaisille että liikemiehille. Asiallisista haitoista finanssitullit tärkeistä kulutusaineista, kuten raakasokerista, kahvista, teestä, väkijuomista ja tupakasta ovat pikemmin kuitenkin verotuspolitiselle tarkastelulle kuuluvia emmekä niihin senvuoksi lähemmin puutu. Sen

sijaan varsinaisista suojelustulleista on mainittava muutamain teollisuudenhaarain kohtuuton suosiminen ja yleensäkin järjestelmän ja kansantaloudellisten näkökohtien puute. Vain jokunen esimerkki otettakoon tämän väitteen valaisuksi. Sokeriteollisuutemme on parhaiten suojeltuja. Venäläisestä raakasokerista menee tullia 36 p:niä kilolta, ulkomaisesta 48 p:niä, vastaavien erien ollessa valmiilta sokerilta 48 ja 60 p:niä. Venäläiset sokerijuurikasviljelijät voisivat teoretisesti katsoen keskinäisellä yhteistoiminnalla tosin korottaa raakasokerin hintoja lähes 12 p:nillä, jolla määrällä venäläisen raakasokerin tulli on halvempi ulkomaisesta, ja viemällä Suomeen valmista sokeria ehkäistä Suomen sokeritehtaita saamasta sitä 12 p:nin eroitusta, millä ulkomaisen valmiin sokerin tulli nousee yli venäläisen sokeritullin. Tosiasiallisesti venäläistä valmista sokeria ei tuoda paljoa Suomeen eikä venäläisten juurikasviljelijäin aina onnistu ihan täydellisesti kohottaa raakasokerin hintaa koko venäläisen ja ulkomaisen raakasokerin hinnan erolla. Näin Suomen sokeritehtailijat joka sokerikilolta saavat ylimääräistä voittoa useampia pennejä. Onhan tunnettu asia että sokeritehtaat ovat olleet erinomaisen kannattavia liikeyrityksiä. Hyvin suojeltu on myöskin esim. tupakkateollisuutemme. Venäjältä tuodusta jalostamattomasta tupakasta maksetaan tullin 58,5 p:niä, muualta tuodusta 1 mk 70 p:niä kilolta, sikaarien tullien ollessa 2 mk 50 p:niä ja paperosien 9 mk 70 p:niä kilolta. Syystäpä myöskin tupakkatehtaat ovat hyvin kannattaneet. — Hyvin suojeltu on samoin metalliteollisuus, sekä moni kemiallisen teollisuuden haara j. n. e. — Vieläpä sellainenkin teollisuuden haara, kuten paperiteollisuus, jolla on niin suuret luonnolliset edut menestyäkseen kansainvälisessä kilpailussa, nauttii tullisuojausta sellaisillekin tuotteille kuin sanomalehtipaperille (40 p:niä kilolta), puhumattaakaan postipaperista (68,2 p:niä kilolta) ja kirjekuorilta (1 mk 76,5 p:niä kilolta).

Yleensä täytyy kuitenkin sanoa että Suomen tullitaksa mitä varsinaisiin suojelustulleihin tulee, on paljoo kohtuullisempi kuin monien muitten teollisuusmaitten. Raaka-aineet ja puolivalmisteet ovat yleensä tullivapaita tai lievän tullin alaisia, kun taas valmiit tuotteet ovat korkeammalla tullilla suojatut. Niin on esim. puuvillan tuonti tullivapaa, kun taas puuvillateokset ovat hyvin suojattuja. Luonnollisesti ei Suomenkaan tullitaksa ole kuitenkaan voinut välttää niitä kompastuksia, joita raaka-aineiden, puolivalmisteiden ja täysvalmisteiden vastakkaisten etujen sovittaminen tuottaa. Esim. lampaanvillasta on maksettava tullia, samoin villalangoista, mikä tietysti olisi varsin epämieluisia verkatehtaille ja trikootehtaille, jollei niiden tuotteille olisi myöskin suojelusta. Joka tapauksessa raaka-aineiden tulli kallistuttaa tuotantokustannuksia ja siten vähentää kilpailumahdollisuuksia ulkomailla. Sama vaikutus on myös koneille, koneosille, rautatakeille y. m. asetetuilla tulleilla.

Vaikka koko Suomen tullitaksan tarkistusta osaksi suurvaltiollisista syistä ei ole pontevammin vaadittu, ovat sensijaan yksityiset teollisuudenharjoittajaryhmät tuon tuostakin viime aikoina pyytäneet ja saaneet senatin määräämään asianomaiselle tuotteelle korkeamman tullin. Niinpä esim. 1907 saivat maan suutarimestarit ja kenkätehtailijat jalkineitten tullin korotetuksi kaksinkertaiseksi (nykyään 2 mk 82,4 p:niä kilolta). Muista samantapaisista toimenpiteistä mainittakoon köysitullin korottaminen. Tällaisilla yksityisillä korotuksilla ei ole suinkaan jo elähtänyttä suojelustullijärjestelmäämme aina tehty ajanmukaisemmaksi.

Olisi siis aika ruveta ajattelemaan tullitaksamme uudistusta. On kuitenkin vähän toiveita, että tuollainen uudistus tapahtuisi vapaakauppaan päin niin kauan kuin ei eduskunnalla ole sananvaltaa näissä asioissa. Päinvastoinhan on vireillä suunnitelmia Suomen ja

Venäjän tulliyhdistyksestä siten, että Suomen asetetaisiin Venäjän korkeat suojelustullit. Vaikka tuollaisesta yhdistyksestä epäilemättä olisi joillekin teollisuudenhaaroille, nünkuin esim. paperiteollisuudelle, etuja, olisi siitä toisille teollisuudenhaaroille, joiden raaka-aineilla on Venäjällä korkea tulli, vain häiriötä. Jos yhdistyksestä tosi tulisi, mikä näillä tietämin on vielä epätietoista, saisi maamme tuntea varsinaisen suojelustullijärjestelmän »siunausta». Ohimennen mainiten Suomen teollisuus tähänkin asti on saanut tuta venäläisen teollisuuden suojeluksen vaikutusta, kun eroitustulleilla ja vientimäärän rajoituksilla on koetettu ehkäistä Suomen teollisuustuotteiden vientiä Venäjälle, samalla aikaa kuin Venäjän teollisuudella on ollut Suomessa avoimet markkinat useimmille artikkeleille.

Vaikka siis Suomen osuuskauppaväki tuskin millään tavalla voinee nykyisen asiointilan vallitessa käytännössä vaikuttaa suojelustullijärjestelmämme henkeen, lienee sillä syytä kotimaisen tuotannon edistämiskysymyksen yhteydessä mainita että se pitää ankaramman suojelustullijärjestelmän toimeenpanoa maassamme sen teollisuuden terveille kehitykselle vahingollisena ja vapaakauppaa kansainvälisen kaupan lopullisena ihan-
teena.

Puutteita Suomen teollisuudessa ja teollisuusoloissa.

Olemme jö toisessa yhteydessä huomauttaneet mitä tavallaan luonnollisia vaikeuksia Suomen teollisuudella on voitettavanaan pyrkiessään kilpailukykyiseksi ulkomaisen kanssa. Mutta paljo on siinä puutteita, jotka voitaisiin korjata jos vain oltaisiin selvillä mitä kilpailukykyiseltä teollisuudelta vaaditaan eikä heti esim. turvauduttaisi tullin antamaan ylimääräiseen voittoon.

Ensiksikin täytyy mainita teknillisen sivistyksen alhainen kanta maassamme, mistä seikasta ylempänä on ollut jo puhe. Toiselta puolen esiintyneee teknillisessä koulutuksessamme liiallistakin teoretisuutta. Jos vertaamme esim. Saksan oloja, huomaamme siellä teknillisen opetuksen järjestetyn koko joukon käytännöllisemmäksi kuin meillä. Paitse luonnollisesti varsinaisia teknillisiä korkeakouluja, joissa valmistuu diplomi-insinörejä, on Saksassa paljo teknillisiä keskikouluja n. k. »technikumeja», joissa valmistellaan johonkin teknilliseen erikois- haaraan alempia insinörejä. Saksalainen »technicumiin» aikova menee koulusta päästyään n. 16 vuotiaana työhön tehtaaseen siinä teollisuudenhaarassa, jolle hän aikoo antautua. Työskenneltyään täällä parikin vuotta, käy hän läpi kolmivuotisen »technicumin», ollen silloin erikoisalallaan valmis insinöri. Suomalaisen diplomi-insinörin koulutukseen kuuluu ylioppilastutkinto ja 5—6 vuotinen teoretinen opiskelu Teknillisessä korkeakoulussa. Kun Saksassa tällainen insinörinkoulutus tulee suhteellisesti halvaksi, on siellä teknillisesti verrattain korkeasti sivistyneitä henkilöitä tehtaissa muissakin kuin johtavissa asemassa millä seikalla on mitä suurin merkitys teollisuudelle. — Luonnollisesti suomalaisen insi-

nörin ammattisivistys on pitemmän teoretisen koulutuksen vuoksi monipuolisempi kuin saksalaisen »Technikumissa» valmistetun insinörin. Mutta on huomattava että saksalaisilla on teoretisen koulutuksen vastapainona käytännöllistä kokemusta, joka on hankittu työskennellessä tehtaassa ennen opiskelua. Epäilemättä meikäläisissä oloissakin olemassa olevan teknillisen keskikoulun lisäksi kaivattaisiin myös juuri tällaisia teknillisiä erikoiskeskikouluja koska diplomi-insinörimme joutuvat täyttämään teollisuuslaitosten palveluksessa samanlaisiakin tehtäviä kuin saksalaiset alemmat insinörit. — Toiselta puolen maamme pienissä tehtaissa esim. konepajoissa johtajilta usein puuttuu syvempi teknillinen sivistys. Kun tällaisten laitosten tuotteet ovat sitte huonoja, saa koko teollisuudenhaara siitä kärsiä.

Mainittakoon, että suurissa teollisuusmaissa tehtaot palkkaavat sadottain teknikkoja ja tiedemiehiä, jotka yrittävät tehtaan hyväksi keksiä parannuksia sen valmistustavoissa. Eivätkä näiden palkkaukseen käytetyt jättiläissummat mene hukkaan. Saksan keksijät ottavat vuosittain patentin n. 8,000 keksinnölle kotimaassaan. Meillä tietysti tässä suhteessa ennen kaikkea ollaan jäljellä suurista teollisuusmaista.

Teollisuuslaitostemme teknillinen johto on epäilemättä antanut aika tavalla aihetta muistutuksiin, puhumattakaan kaupallisesta, jota piakkoin lähemmin koskettemme. Tehtaiden organisatio on puutteellinen. Työnjakoa ei ole monasti pitkällekin kehitetty, työn voimaperäisyys on toisinaan pieni. Esim. koneja metalliteollisuudessa tulee työntekijäin asiantuntijain lausuntojen mukaan suorittaa mitä erilaaisimpia töitä, niin että meikäläinen metallityömies voi kyllä olla hyvinkin monipuolinen, mutta hänen ammattitaitonsa ja kätevyytensä ei ole millään noista aloista niin huippuunsa kehittynyt kuin sielä, missä työmiehelle on tuotantoprosessissa joku

määrätty erikoisala osoitettu. Kutomateollisuudessa ei useimmissa tehdaslaitoksissa esim. anneta yhden hengen hoitaa niin monta konetta kuin monasti ulkomailla. J. n. e. — Työväen suorituskykyä ovat omiansa lisäämään paitse parannettu yleis- ja ammattiopetus, välillisesti myös sen korkea elintaso: korkeat työpalkat ja lyhyt työaika. Kaikissa näissä suhteissa on maassamme vielä paljo toivomisen varaa.

Mitä itse valmistukseen tulee, niin yleisenä puutteena siinä suhteessa esitetään, että monella teollisuuden alalla eri laitosten kesken kaivattaisiin samanlaista erikoistumista kuin yksityisten tehtaiden työmiesten työssä. Onhan kyllä tunnettua että siinä teollisuudenhaarassa, jossa tällainen erikoistuminen on eritoten tarpeellinen, nim. kone- ja metalliteollisuudessa, tätä tehtaiden erikoistumista on pyrkinyt viemään perille konepajan omistajain yhteisesti perustama Metallikonttori. Mutta yhä vieläkin meillä esim. useat konepajat valmistavat kaikkia mahdollisia tuotteita, jotka eivät sitte ole niin hyviä ja halpoja kuin erikoistuotteena valmistetut. — Useimpien muitten teollisuudenhaarojen alalla on asiain tila vielä huonompi mitä erikoistumiseen tulee. Luonnollisesti ei niin ollen voi syntyä minkään erikoisartikkelin joukkotuotantoa, mikä vähentäisi tuotantokustannuksia ja tekisi kotimaiset yritykset kilpailukykyisiksi ulkomaisten kanssa. Mainittakoon tässä että Englannin puuvillateollisuus esim. saa korkeasta kehityksestään kiittää pitkälle menevää työnjakoansa, joka on toimeenpantu ei ainoastaan kehruun, kudonnan, valkaisun, värjäyksen, väripainatuksen ja kaupallisen puolen välillä, vaan lisäksi kussakin näistä päähaaroista.

Likeisessä yhteydessä teknikan puutteiden kanssa ovat puutteet teollisuustuotteiden kaupan järjestämisessä. Onhan ollut seisovana väitteenä että Suomen tehtaiden isännöitsijöiksi on otettu varsinkin aikaisemmin useinkin

entisiä upseereja, virkamiehiä j. m. s. joilla ei toimeen ryhtyessään ole ollut suurtakaan käsitystä liikkeen kaupallisesta johdosta. Tehtaiden teknilliset johtajat ovat luonnollisesti vielä vähemmän perehtyneet liikkeensä kaupalliseen puoleen, vaikkapa meillä ovat monessa tapauksessa samalla tehdaslaitoksen isännöitsijänä. On epäilemättä puute ettei insinörien koulutuksessa, esim. Teknillisessä korkeakoulussa, pidetä riittävää huolta siitä että tulevat insinörit ovat myöskin riittävästi perehtyneet liikkeiden kaupalliseen puoleen. Sietänee mainita että, vaikka esim. Ruotsin teollisuus on tässä suhteessa edellä meidän maastamme, niin sielläkin valitetaan teollisuusmiesten taloudellisten tietojen puutteellisuutta. Vielä pari vuotta sitten selitti eräs Ruotsin tunnetuimpia teollisuudenharjoittajia että kaikista nuorista insinöreistä, jotka vuosittain päästetään korkeakouluista, ei juuri kukaan pysty tekemään järjellistä ja luotettavaa kustannusarviota.

Tästäkin osaksi johtuu että ei useinkaan olla selvillä suoranaisista ja edullisimmista tarveaineitten ostopaikoista, enempää kuin ulkomaitten vientimahdollisuuksistaakaan. Ennen kaikkea viimeainitussa suhteessa olisi meidän teollisuudellamme paljo tehtävänä. Naapurimaassamme Ruotsissakin jo tässä suhteessa tehdään aivan toisenlaista työtä. Esimerkkinä mainittakoon että esim. Englantiin viedään Ruotsista moninaisia rakennusaineita, kuten ovia, ikkunakehyksiä, laipioluotoja j. n. e., kun taas meidän vientimme käsittää etupäässä vain harvoja jalostamattomia puulajeja. Itse asiassahan voisi Suomi yhtä hyvin tuollaisia tuotteita toimittaa, mutta ei ole tunnettu missä sellaisia ulkomaalla kysytään. Jalostamalla puutavaran maamme saisi jalostuksesta koituvan yrittäjävoiton ja työpalkat. Seurauksena vientiartikkelien monipuolisuudesta taas olisi että maan puutavaroista saama tulo ei niin suuresti vaihtelisi, vaikkapa jonkun artikkelin menekki ja hin-

nat alenisivatkin huonojen konjunkturienvallitessa. — Tässä yhteydessä on mainittava että Ruotsin kone-teollisuus, vieläpä kiviteollisuuskin on syrjäyttänyt Venäjällä suomalaisia tuotteita. Vaan kuten sanottu Ruotsissa tehdäänkin viennin edistämiseksi työtä paljoa suuremmalla innolla kuin Suomessa. Ruotsalaisilla on ulkomailta kotimaiset asiamiehensä tutkimassa ulkomaiden oloja, ruotsalaisen teollisuuden menekkimahdollisuuksia niissä ja tekemässä käytännöllisiä ehdotuksia. Puhumattakaan nyt konsulateista, jotka valvovat maansa kaupan etuja. — Onhan Suomellakin toki kauppa-asiamies Pietarissa, mutta viranhaltija ei ole mitään vientimme eduksi työskennellyt. Ja kuitenkin meillä juuri Venäjässä on maa, jonne monella Suomen teollisuudella on suuremmoiset vientimahdollisuudet. Jotta meidänkin maamme teollisuus saisi enemmän menekkiä kansainvälisillä markkinoilla, olisi meilläkin aikaansaattava samantapaisia laitoksia, joilla ulkomailta vientiä edistetään: kauppakamareja, vientiyhdistyksiä, asiamiehiä, tiedonantotoimistoja, kauppamuseoita, mallivarastoja vientiä varten j. n. e. Teollisuudenharjoittajain yhteistoiminta myöskin hintoihin nähden olisi muutamissa tapauksissa omiaan maamme vientiä edistämään. Esim. kiviteollisuudessa on kivenviejien keskinäinen kilpailu ehkäissyt vientiä Venäjälle.

Mitä teollisuuslaitostemme tuotteiden kauppaan kotimaassa tulee, eivät olot suinkaan ole siinäkään suhteessa mitenkään mallikelpoiset. Kuluttava yleisöhän ei edes useinkaan tiedä että sen tarvitsemaa tavaraa valmistetaan kotimaassa. Tehtailijat eivät tee kylliksi reklamia tuotteistaan. Tässä suhteessa olisi taitava sanomalehdissä ilmoittelu ennen kaikkea omiaan kääntämään yleisön huomion kotimaisiin tuotteisiin. Mutta tietysti voitaisiin tehdä paljo muutakin tehtaidemme valmisteiden tunnetuksi tekemiseksi. Teollisuusnäyttelyjä, sekä useampia teollisuuden haaroja käsittäviä yleisiä että erikois-

näyttelyjä, olisi järjestettävä. Samaa tarkoitusta varten voisi ajatella teollisuusmuseoita ja tiedonantotoimistoja, kuten ulkomailla, erilaisia yhdistyksiä, kuten jo olemassa-oleva »Kotimaisen työn liitto», kaikenlaisia julkaisuja, joiden tarkoituksena olisi tutustuttaa yleisöä kotimaisen teollisuuden eri haaroihin ja tuotteisiin j. n. e.

Mutta tämä reklaminteko ei yksin riitä, jolleivat teollisuudenharjoittajamme saa tukku- ja vähittäiskauppiaita puolelleen. Tätä on luonnollisesti koetettu mahdollisuuden mukaan, vieläpä yhtäikaa kumpiakin, silloinkin kun tukku- ja vähittäiskauppioiden edut ovat käyneet vastakkain, esim. myymällä tuotteitaan tukku-kauppioiden ohi suuremmille vähittäiskauppiaille, jopa joissakin harvoissa tapauksissa suoraan kuluttajille. Tällä on tietysti tukkuliikkeet tehty haluttomiksi välittämään tehdastuotteita, joiden myynnistä vähittäiskauppiaille itse tehtaat kilpailevat niiden kanssa.

Tähän haluttomuuteen on kuitenkin suurimpana syyinä se yleisesti tunnettu tosiasia että tukkukauppiat voittavat paljoka vähemmän kotimaisista teollisuustuotteista kuin ulkomaisista. Osaksi johtuu tämä siitä että kotimaisten tavarain tehtaanhinnat ovat niin yleisesti tunnettuja, varsinkin kun tehtailijat yleensä mielellään ilmoittavat tuotteidensa hinnat, alennukset ja maksuehdot. Niiden myynnissä ei ole juuri mahdollista saavuttaa konjunkturivoittoja, vaan hinnat ovat taipuvaiset painumaan alimpaan rajaansa. Ulkomaisten tehtaiden monet ja vaihtelevat lajit eivät sitävastoin ole yleisölle tunnetut, joten myyjät voivat niistä ottaa korkeamman voiton. — Toiselta puolen varsinkin tekstiiliteollisuudessa vaikeuttaa kotimaisten tehtaiden kilpailua ulkomaisten tuotteiden kanssa se seikka että etäällä mallinmarkkinakeskuksista oleva maamme saa olla suurten teollisuusmaiden tekstilituotteiden kaato-paikkana, jonne myödään halvalla artikkelit, mitkä eivät enää ole muodissa kotimaassaan. Samoin myöskin yli-

tuotannon liikamäärä usein »viskataan» ulkomailta tänne omiin tuotantokustannuksiin. On niin ollen luonnollista että näissä oloissa eräiden teollisuudenhaarojen on varsin vaikeata menestyksellä torjua ulkomaisia tuotteita kotimaan markkinoiltamme myymällä tuotteitaan yhtä edullisesti kuin ulkomaan tehtaas.

Mutta kuten jo useampaan kertaan sanottu varsin paljo kotimaisten teollisuustuotteiden huonoon menekkiin on syynä tehtaiden oma puutteellinen järjestämistaito. Ulkomaisten tavarain tarjonta on useinkin jo tarkokkaampaa kuin kotimaisten. Niinpä ulkomaalaiset tehtaas usein ottavat yhteisiä myyjiä tavaroilleen, joten pienemmätkin tehtaas saavat tuotteensa kaupatuksi. Samoin tavaränäytteet ovat huolella ja aistilla toimitetut. Useat ulkomaiset asiamiehet lähettelevät tehtaalle sellaisia malleja, joita täällä halutaan, niin että tehtaas tietävät mukautua ostavan yleisön makuun. Meillä taas monet tehtaiden mallit ilman muuta otetaan ulkomailta ja pakotetaan kuluttajat mukautumaan tehtaas makuun.

Kuten ylläluetelluista teollisuutemme puutteista näkyy, on vielä paljo parantamisen varaa ennenkuin maamme syntyy todella kilpailukykyinen teollisuus. Puuttuva teknillinen ja kaupallinen sivistys tehtaas johtajilla, puutteellinen työn organisatio, — siinä kuva monesta teollisuuslaitoksesta maassamme.

Kotimaisten teollisuustuotteiden laatu ja hinnat.

Olemme ylempänä huomautelleet eräistä puutteista, joita vielä kotimaisessa teollisuudessamme on. On niin ollen luonnollista että nuo puutteellisuudet kuvastuvat myöskin tuotteiden laadussa ja hinnoissa. Nämä näet eivät aino voi kilpailla ulkomaisten tuotteiden kanssa hyvyudessa ja halpuudessa.

Onhan selvää että kotimaisten teollisuustuotteiden menestyksellisestä kilpailusta ei saata olla puhuttakaan, ennenkuin ne voidaan asettaa samanhintaisten ulkomaisten rinnalle. Jos kotimaiset tehdastuotteet eivät laatuunsa nähden vastaa samanhintaisia ulkomaisia, silloin ei tietysti ajan pitkään kotimaisten tuotteiden menekki ole taattu, vaikka tuotteiden tunnetuksi teossa ja kaupassa vielä olevat epäkohdat korjattaisiinkin. Yleisöstähän viime kädessä riippuu, mitä tavaroita kauppiasten on sille kaupan pidettävä. Jos yleisö on, kuten meillä on asianlaita, vakuutettu että kaikki ulkomaalaiset tuotteet ovat hyviä ja kotimaiset huonoja, täytyy kauppiasten myöskin pitää yleisön haluamia ulkomaisia tavaroita myytävänä. Näin on laita niin osuuskauppojen kuin muittenkin kauppojen. Jos taas ostajat rupeavat kotimaisia tuotteita ennen muita kysymään, täytyy niitä hankkia kauppaankin. Mutta kuten sanottu ennenkuin ostavassa yleisissä tapahtuu pysyvä mielenmuutos, täytyy sen tulla vakuutetuksi että kotimaiset tuotteet ovat laadultaan ja hinnaltaan vastavien ulkomaisten tuotteiden tasalla.

Jos tarkastamme suomalaisten tuotteiden laatua ja vertaamme niitä ulkomaisiin, on myönnettävä että kotimainen teollisuus kykenee tuottamaan monella alalla

ulkomaisille vertoja vetäviä tuotteita, mutta että toiselta puolen monet suomalaiset valmisteet jättävät vielä paljonkin toivomisen varaa. Voi yleisenä muistutuksena esim. huomauttaa, että tavaralaadut useimmiten eivät ole yhtä monipuoliset kuin ulkomaisten tehdasten; varsinkaan ei hienoimpia laatuja valmisteta kotimaassa. Mallit eivät ole aina uudenaikaisia ja kyllin nopeasti vaihtelevia. J. n. e. Muutama esimerkki valaiskoon missä määrin eri teollisuudenhaarat nykyään kykenevät kilpailemaan ulkolaisten vastaavien tuotannonhaarojen kanssa.

Ravinto- ja nautintoaineteollisuuden tuotteista ovat sellaiset teokset kuin sokeri ja siirappi laadultaan hyviä, joille suojelustulli tekee mahdolliseksi asettaa hintaakin. Konvehti- ja karamellitehtaita, joiden tuotteilla on myöskin korkea suojelustulli, on maassamme ensiluokkaisia, vaikka konvehteja ja karamelleja maahamme vielä jokunen määrä tuodaan. — Kakaota valmistetaan kotimaassa myöskin hyvää. — Sikuria tuodaan Venäjältä paljo, vaikka suomalaiset tuotteet ainakin hinnassa kykenevät kilpailemaan.

Mitä kotimaiseen myllyteollisuuteen tulee, niin siihen tulevat meillä vain kysymykseen ruisjauhojen ja ryyrien valmistus. Ruisjauhoja tuodaan maahamme tavattomat määrät, koska ulkolaiset jauhot ovat yleensä vastaavanlaatuisia suomalaisia halvemmat. — Maassamme on myöskin riisiryynien kuorimislaitoksia. Vain halvemmat tuotteet kykenevät suojelustullin turvassa pitämään ulkolaiset riisiryynit loitolla, kun taas tulinkaan suojassa ei kannata valmistaa parhaita laatuja kotimaassa. — Litistettyjä kauraryynejäkin valmistetaan kotimaassa — nekin etupäässä ulkolaisista kaurista — mutta ne eivät vielä ole voineet laadussa kilpailla ruotsalaisten ja tanskalaisten y. m. kauraryynien kanssa. — Sama on laita ohraryynien.

Ruismaltaitakin valmistetaan maassamme myöskin

tehdasmaisesti, mutta eivät ne ainakaan tähän saakka ole olleet niin halutuita kuin venäläiset. — Vielä on maassamme valmistettu perunajauhojakin, mutta kun perunanviljelys on maassamme alkeellisella kannalla, ja perunoiden hinta sentähden on tuntuvasti, jopa 50 % esim. Saksan hintoja korkeampi eikä varsinaisia stärkelysperuna-lajeja ole otettu viljeltäviksi, eivät suomalaiset perunajauhot hinnassa voineet kilpailla venäläisten, hollantilaisten y. m. kanssa. — Jauhoista valmistetuista tuotteista mainittakoon teeleivät. Halvoissa lajeissa tekevät tullivapaat venäläiset tuotteet kiusaa Suomen omille valmisteille, vaikka viimeainitut vähitellen voittavat venäläisiltä alaa. Kalliimpiakin laatuja aletaan maassamme valmistaa, vaikka englantilaisten y. m. kannattaa korkeasta tullisuojeluksesta, huolimatta suomalaisten kanssa hyvin kilpailla. J. n. e.

Mitä *tupakkateollisuuden* tuotteisiin tulee, niin, kuten tunnettua, suomalaiset paperosit ovat tunnettuja hyviksi maamme rajojen ulkopuolellakin. Sikareja täytyy tuoda hienoimpia lajeja ulkomailta, kun taas keskihintaisia ja halvempia lajeja väitetään saatavan hyviä jo eräistä kotimaan tehtaistakin.

Tekstiiliteollisuuden tuotteistakin esitettäköön vain muutamia huomioita. Puuvillakankaita tuodaan maahamme koko joukko Englannista, Venäjältä, Saksasta y. m. Niitä tuodaan osaksi siitä syystä ettei maassamme valmisteta kaikkia lajeja (esim. satineja), osaksi sen vuoksi että kunkin sesongin muotiuutuuksia ei riittävästi seurata kotimaan tehtaissa. Lisäksi varsinkin venäläiset karkeat pumpulikankaat ovat kotimaisia halvempia. Että muutkaan kotimaiset puuvillakangasvalmisteet eivät voi hinnassa kilpailla ulkomaalaisten kanssa, siitä on todistuksena se seikka että korkeasta tullista huolimatta kevyitä pumpulikankaita kannattaa tuoda maahan.

Mitä villakankaisiin tulee, niin niitäkin tuodaan hie-

noimpia Englannista, Saksasta y. m., helpompia Venäjältä. Monessa tapauksessa tuo tuonti on kuitenkin aivan tarpeetonta. Se johtuu siitä että yleisesti on vielä vallalla mielipide että ulkomaalaiset kalliimmat pukukankaat ovat ehdottomasti suomalaisia etevämpiä. Nykyään täytyy kuitenkin sanoa että jotkut kotimaiset tehtaat valmistavat miesten pukukankaita, jotka kuosikkuuteen ja lujuuteen nähden ovat ulkolaisten arvoisia. Sitä vastoin moititaan vielä että suomalaiset hienoimmitaan kankaat eivät esim. sinä määrin tahdo pitää ryhtiänsä kuin parhaat ulkolaiset. Mitä hintoihin tulee, niin naisten pukukankaissa varsinkin tahtovat ulkomaalaiset tehtaat kilpailussa olla ylivoimaisia, osittain jo mainitusta syystä että ne voivat myydä tänne ylituotantonsa vaikkapa omiin tuotantokustannuksiinsa. — Kuosien suhteen on mainittava että kotimaiset tehtaat etupäässä kykenevät kilpailemaan yksivärisillä kankailla, jotka eivät aivan pian joudu pois muodista, kun taas hienoston vaihtelevia kuosikankaita valmistavat ulkolaiset mailmanmarkkinoita varten työskentelevät tehtaat, joille suuri menekki tekee kuosien nopeamman vaihtelun kannattavaksi.

Pellavakankaista käytetään esim. koruompelutarpeisiin paljon venäläisiä pellavakankaita, koska niitä on useampia laatuja kuin suomalaisessa tehtaassa valmistetaan ja koska ne myöskin hinnassa kykenevät kilpailemaan kotimaan valmistajien kanssa.

Jatkaaksemme edelleen kutomatavarain tarkastelua, mainittakoon että trikootavaroissa yleensä kotimaiset tehtaat ovat verrattain kilpailukykyisiä. Kuitenkin varsinkin sukissa ulkomaiset tullista huolimatta hinnoissa menestyksellä kilpailevat kotimaisten valmistajien kanssa.

Langoista mainittakoon ensiksi pumpulilangat, joita paljo tuodaan maahamme. Kotimaassakin valmistetaan tunnustetusti hyviä kutomalankoja, kalastuslankoja j.n.e. Ulkolaiset villalangat käytetään suureksi osaksi villateh-

taissamme. N. k. venyvään tavarain kutomiseen käytettyä lankaa saadaan kotimaastakin. Kuitenkin yleisesti väitetään että ulkolaisissa langoissa kehräys on tasaisempaa, joten kudontakin muodostuu sileämmäksi.

Rullalanka on tähän asti tuotu Englannista ja Venäjältä, mutta nyttemmin on sitäkin ruvettu valmistamaan kotimaassa. Kotimainen valmiste voi hinnassa kilpailla ulkolaisien kanssa, mutta ainakin aluksi valitettiin ettei se kestävyudessa ja tasaisuudessa vetänyt niille vertoja. Tehdyt kokeet tuntuvat kuitenkin osottavan sen nykyään lujuuressakin vetävän vertoja esim. venäläiselle rullalangalle.

Vaatetusteollisuuden muista tuotteista mainittakoon ensinnäkin päähineistä, kuten erilaisista hatuista, talvilleikeistä, olkihatuista j. n. e. että niistä valmistetaan kyllä halvemmat ja keskilaadut kotimaassa, kun taas hienoimmat päähineet edelleen täytyy tuottaa ulkoa. Sellaiset artikkelit kuin housunkannikheet tuodaan edelleenkin enimmäkseen Saksasta ja Venäjältä, koska muutamain kotimaisten liikkeiden, jotka nekin vain toimittavat kokoonpanotyötä, tälläkin alalla on vaikea kilpailla ulkomaisten viilekkeiden kanssa hyvyudessa ja halpuudessa. — Nenäliimoja valmistetaan vain helpompia lajeja kotimaassa, joten yhä edelleen siis paremmissa laaduissa on turvauduttava Englantiin, Venäjään, Saksaan j. n. e. Sama on huivien laita, joista kotimaisten pumpulihuivien kuosit ovat harvat ja hitaasti muuttuvat, villahuivien kuosien hiukan enemmän vaihdella. Nauhoissa sen sijaan voisivat epäilemättä kotimaiset nauhatehtaat suurimmaksi osaksi täyttää kotimaisen tarpeen, vaikka niitäkin yhä edelleen ulkoa tuodaan. Vielä mainittakoon että kauluksia ja kravattejakin aletaan nykyään jo saada eräistä kotimaan tehtaitakin koko tavalla kuosikkaita laatuja. J. n. e.

Akkunaverhoja ei kotimaan tehtaissa saada kuin keskinkertaisia; englantilaiset, saksalaiset, ruotsalaiset

y. m. suuret tehtaat voivat valmistaa niitä halvemmalla. Kuten tunnettua valmistetaan kuitenkin maassamme käsityömaisesti erittäin kysytyjä akkunaverhoja.

Mainittakoon tässä yhteydessä myöskin köydet, joita aivan äskettäin vielä kotimaassa valmistettiin ja joiden valmistukseen piakkoin uudelleen ryhdytään. Köönsien tuonnin suuri määrä todistaa etteivät »edesmenneen» köösitehtaan tuotteet saavuttaneet yleisössä täyttä luottamusta. Valitettiin niiden olevan m. m. liian raskaita. Eivät ne liioin hinnassa ulkomaalaisia köösiä voittaneet. — Myöskin tilkkeitä valmistetaan maassamme kilpailukykyisiä, vaikka niitäkin vielä tuodaan tarpeettomasti koko joukko.

Nahkateollisuuden tuotteistahan on yleisesti tunnettua että Suomen nahkatehtaat ovat yleensä kilpailukykyisiä ja että niiden tuotteita viedään ulkomaillekin. Hienoimpia päällysnahkkoja esim. kuitenkin vielä on tuotava ulkoa. Nahkavalmisteista on ennen kaikkea mainittava jalkineet, joita kotimaiset kenkätehtaat — tosin tullin turvin — valmistavat jo kilpailukykyisiä hienoimpiakin lajeja, vaikka niitä yhä edelleen tarpeettomasti tuodaan huomattavat määrät ulkoa. Samoin hevosvaljaat saadaan hyviä kotimaasta, kun taas remmit, rahkeet y. m. s. väitetään saatavan paremmat Venäjältä. Sellaiset nahkavalmisteet kuin kukkarot, lompakot, salkut j. n. e. eivät hinnan halpuudessa vedä ulkolaisille vertoja.

Kumiteollisuuden tuotteista ovat tärkeimmät kalosit. Niitä valmistaa Suomessa vain yksi tehdas, joka takavuosina menestyksellä yritti vallata kotimaan markkinoita ulkolaisilta tuotteilta. Tehtaan tuotteet eivät näet saavuttaneet luottamusta yleisössä. Viime aikoina on tehdas kuitenkin melkoisesti onnistunut yrityksissään saada tuotteensa kilpailukykyisiksi. — N. s. teknilliset kumitavarat tuodaan edelleen suurin osa ulkomailta.

Lasiteollisuuden tuotteista tuotetaan ulkomailta kristalleja, peilejä, näyteikkunalaseja y. m. Muun lasitavaratarpeen monet kotimaiset tehtaat täyttävät. Teknikan puutteellisuus kuitenkin vaikuttaa osaltaan sekin että akkunalasien hinnat yleensä lienevät kotimaassa korkeammat kuin ulkomailla. Suomenkin lasitehtaat ovat ainakin toisinaan myyneet osan tuotantonsa Venäjälle alle kotimaan hintojen. — Varsin huomattava on myöskin porsiini- ja fajanssiteosten tuonti, vaikkapa maassamme on omakin noita tuotteita valmistava tehdas. On kuitenkin valitettu, että viimeaikoihin saakka tehtaan tuotteet eivät hinnassa ole voineet kilpailla venäläisten, saksalaisten, englantilaisten y. m. porsiini- ja fajanssiteosten kanssa enempää kuin laatujen moninaisuudessa ja vaihtelussakaan.

Metalliteollisuudenkin tuotteita tuodaan suuret määrät ulkoa, kuitenkin osittain sellaisia teoksia, joita kotimaassa ei valmisteta: emaljitavarat Ruotsista ja Saksasta, pienet lukot Saksasta, edelleen kahvimyllyt, kynttilälajalat, kusiikat j. n. e. Mutta hienotakeissakin kilpailevat eräissä artikkeleissa (pöytäveitsissä, linkkuveitsissä y. m. s.) ulkolaiset tehtaat menestyksellä kotimaisten kanssa alhaisissa hinnoissa tullista huolimatta.

Koneteollisuuden tuotteista sietää osuuskauppaväen maanviljelijäosaa läheisesti koskevana mainita hiukan maatalouskoneista ja -kaluista. Varsinaisista maanviljelyskoneista mainittakoon ensiksi hyvät aurat. Äkeitä saadaan kaikenlaatuisia meidän maastamme jo hyvinkin hyviä, vaikka niitäkin tuodaan monasti tarpeettomasti maahamme (esim. ruotsalaisia rullaäkeitä). Jousiäkeet eivät ole kuitenkaan lähimainkaan amerikkalaisten veroisia laatunsa puolesta. — Puimakoneista mainittakoon hyvät kotimaiset nastapuimakoneet. Samoin moottoripuimakoneita valmistetaan täysin kilpailukykyisiä kotimaassa, vaikka niitäkin ulkomailta tuotetaan. Kotimaisia viskureitakin on saatavissa hyviä lajeja. — Sen-

sijaan kotimaassa myöskin joskus valmistettuja niittokoneita, hevosharavia ja kylvökoneita ei voi verratakaan parhaisiin ulkomaalaisiin.

Meijerikoneista on sitävastoin suurin osa tuotava ulkoa. Vain maamme käsiseparatorit ja maidonkuletuksastiat vetävät vertoja ulkomaisille valmisteille.

Muista maatalouskoneista mainittakoon hyvät kotimaiset sahauskoneet, kuten kotitarvesahojen raamit, sahat, höyläkoneet, sahan ja höylän terät y. m. Maatalouden voimakoneista alkavat esim. kotimaassa valmistetut kilpailukykyiset meijerien höyrykoneet ja kattilat syrjäyttää aikaisemmin käytettyjä englantilaisia voimakoneita. Tunnettuja ovat myös pienet maatalouslokomobilit.

Metalliteollisuuden kotimaisina erikoishaaroina sietänee vielä erikseen mainita kotimaisen kassakaappien valmistuksen ja rautasänkyteollisuuden, joka viime aikoina on tunkenut ulkolaiset rautasängyt maamme markkinoilta, samoin kotimaisen haulitehtaan, joka melkein täyttää kotimaan haulien tarpeen.

Puuseppätehtaiden tuotteista mainittakoon, että kotimaan huonekalutehtaat saavat kilpailuun jonkun verran ulkolaisten tehtaiden kanssa varsinkin huokeampihintaisissa joukkovalmisteissa, joissa tavaran laatu ei ole pääasia. Samoin parhaita konttorikalustoja tuodaan vieläkin Amerikasta, mutta kotimaassa on niitäkin alettu valmistaa kilpailukykyisiä. — Soittokaluista urut ja harmoniot voidaan kotimaassakin saada täysin ensiluokkaisia, vieläpä pianojakin on alkanut valmistaa erikoinen tehdas, vaikka luonnollisesti varsinkin viime mainituista suuria osa tuodaan ulkomaan tehtaista.

Vaikka *paperiteollisuus* on maan suurimpia tuotannonhaaroja, (vieläpä se, jonka antama kansantaloudellinen puhdas tuotto on suurin kaikista Suomen teollisuudenhaaroista) tuodaan maahamme vielä melkoinen määrä ulkomaista kirjoitus- ja postipaperia, kirjekuoria, nimi-

lippuja, pahviteoksia y. m. Suomalaiset hienopaperi- ja paperinjalostustehtaat valmistavat jo epäilemättä hyviä kirjoitus- ja postipapereja, kirjekuoria j. n. e., mutta voittanevat saksalaiset kalleimmat laadut ne vieläkin hienoudessa.

Kemiallisesta ja teknokemiallisesta teollisuudesta ei luonnollisesti voi mainita muuta kuin joitakin tärkeimpiä artikkeleita. Sellainen olisi esim. saippua. Kuten tunnettua tuodaan tavallista hajustamatonta saippuaakin verrattain suuri määrä maahamme varsinkin Venäjältä, vaikka maamme saippuatehtaissa valmistetaan varsin hyvää tavaraa. Hienompia saippuota tuodaan tietysti vielä enemmän etenkin Ruotsista, Venäjältä ja Saksasta, eivätkä suomalaiset aina kykene kilpailemaan laadussa hienointen ulkolaisten kanssa, vaikka paljo tarpeentontakin tuontia on vielä olemassa. — Saippuatehtaiden yhteydessä on usein kynttilätehdas. Suomeen tuodaan suhteellisen paljon ruotsalaisia, hollantilaisia y. m. kynttilöitä, jotka kyllä voivat kilpailla suomalaisten kanssa hinnassa, mutta ovat laadultaan huonompia. — Hajurvedet, suurvedet, kaikenkaltaiset rasvat ja pulverit ovat luonnollisesti hienoimmat laadut tuotavat ulkoa, mutta keski- ja alemmissa laaduissa voitaisiin nykyistä paljon enemmän turvautua kotimaan teknokemiallisiin teollisuuden tuotteisiin ja siten korjata kauppatapioitamme useilla kymmenillä, jopa sadoilla tuhansilla markoilla.

Maahamme on tuotu näihin asti amerikkalaisia, englantilaisia ja saksalaisia öljyjä ja rasvoja teknillisiin tarkoituksiin toista miljonan markan arvosta. Niitäkin jo kuitenkin valmistaa kilpailukykyisiä kotimainen öljyteollisuus. Väri- ja vernissa-, lakka- ja pulituri- ja painomustetehtaat täyttävät toistaiseksi vain pienen osan vastaavien tuotteiden tarpeesta kotimaassa, vaikka kotimaiset valmisteet eivät laadultaan ole ala-arvoisia. Myöskin suomalainen kirjoitusmuste on laadultaan hyvää;

jota vain yleisön rakkaus ulkomaiseen on ehkäissyt valtaamasta kotimaan markkinoita.

Esimerkkejä voisi luonnollisesti jatkaa vielä pitkäläkin, mutta tyydymme näihin, koska tarkoituksemme on ollut vain antaa pieni yleissilmäys siihen, millä aloilla ja missä määrin kotimainen teollisuus kykenee kilpailemaan ulkolaisten valmisteiden kerä. Olemme nähneet, että yhä useammilla aloilla onkin viime aikoina kotimainen teollisuutemme pyrkinyt valmistamaan kilpailukykyisiä tuotteita, joskin vielä on tuotannonhaaroja, joiden tuotteita ei voi hyvällä omallatunnolla suositella kuluttajille ulkomaalaisten veroisina.

Osuuskauppaväen vaatimukset kotimaisen teollisuuden käyttämien raaka-aineiden suhteen.

Olemme edellisessä esityksessämme aivan lyhyesti tarkastaneet kotimaisen tuotannon, ennen kaikkea kotimaisen teollisuuden mahdollisuuksia ja saavutuksia. Olemme tulleet siihen vakaumukseen, että kotimaisen teollisuuden kannattaminen on kansantaloudellisesti ja yhteiskunnallisesti suuriarvoinen asia. Nyt olisi meidän vielä lopuksi tarkasteltava, millä ehdoilla ja millä tavalla järjestyneiden kuluttajain olisi tätä kannatusta kotimaiselle teollisuudelle annettava.

On ensinnäkin luonnollista, että osuuskauppaväki koettaa kotimaista teollisuutta kannattaessaankin noudattaa vissejä periaatteita. Seuraavassa koetetaan esittää muutamia niistä periaatteista, jotka tällöin tulevat kysymykseen.

Luonnollisestikin on eri kotimaisilla teollisuudenhaaroilla eri arvo. Suurin kansantaloudellinen merkitys on tietenkin teollisuuslaitoksella, joka jalostaa kotimaisia raaka-aineita, kuten jo aikaisemmin on esitetty. Yleensä kotimaista raaka-ainetta jalostavat teollisuudenhaarat ovat sellaisia, joita ennenkaikkea voi pitää maalle luonnollisina, ja joiden kehittämiseen siis olisi erikoista huolta pantava. Niiden tuotanto on lähes koko osaltaan kansantaloudellista tuloa, kun taas ulkoisia raaka-aineita käyttävässä teollisuudessa vain työpalkat ja yrittäjävoitto ovat puhdasta kansantaloudellista tuloa. Tällaisten teollisuudenhaarojen takiahan ei kauppa- ja maksutasauksen menopuoli nouse, paitsi mikäli koneita, kivihiiliä j. n. e. on ulkomailta tuotettu. Käytännössä on tärkein sellainen tapaus, jolloin käy-

tään jonkin teollisuudenhaaran raaka-aineena joko kotimaisen tai ulkomaisen alkutuotannon tuotteita tai puolivalmisteita. Tällaisia teollisuudenhaarojahan on koko joukko: nahkatehtaat käyttävät kotimaan ja ulkomaan vuotia, kenkätehtaat taas kotimaan ja ulkomaan nahkatehtaiden tuotteita, erilaiset vaatetavaratehtaat kotimaisia ja ulkolaisia kankaita j. n. e. Vielä enemmän kai tulee tulevaisuudessa olemaan tapauksia, jolloin toiset tehtaat ottavat raaka-aineensa kotimaasta, toiset ulkomailta. Myllyteollisuus voi alkaa käyttää enemmän kotimaisia rukiita ruisjauhojen raaka-aineena, kotimaan kauroja kauraryynien valmistukseen; sokeritehtaat voivat käyttää kotimaassa viljeltyjä sokerijuurikkaita; perunajauho- ja tärkkelystehtaat kotimaisia perunoita, vieläpä villa- ja pellavatehtaat voivat kenties entistä enemmän ruveta jalostamaan kotimaan villoja ja pellavia tai ainakin kotimaassa kehrättyä lankaa. J. n. e. Jos siis osuuskaupatkin tahtovat jotakin todellakin tehdä kansantaloudellisen asemamme kohottamiseksi, olisi niiden kiinnitettävä huomiota siihenkin, missä määrin eri tehtaat tässä suhteessa koettavat itse puolestaan edistää kotimaista tuotantoa. — Nykyään on kotimainen raaka-ainetuotanto ja -kauppakin monella alalla aivan järjestämätön. Kotimaisten rukiitten hankkiminen pienissä erissä sieltä ja täältä myllyjen jauhattavaksi tulisi nykyään niin hankalaksi ja kalliiksi, että vielä vähemmän kuin nyt ne voisivat ajatella kilpailua ulkomaisten jauhojen kanssa. Loistavalla kannallahan ei liioin ole pellavanviljelys ja lampaanhoito Suomessa, niin että pellava- ja villateollisuudessa saa kotimaiseen raaka-aineseen nähden asettua verrattain vaatimattomalle kannalle. Toki voinee toivoa, että jommaltakummalta puolelta, raaka-ainetuottajain tai tehtailijain, ryhdytään aloitteisiin kotimaisen raaka-ainetuotannon kehittämiseksi.

Käytännöllisenä toimenpiteenä voisi lopuksi ehdottaa että esim. »Kotimaisen työn liitto» tai joku muu yhdistys

julkaisisi eri teollisuudenhaaroistamme ja niiden teollisuuslaitoksista kuvauksia, joissa tätäkin puolta olisi selostettu. Vasta silloin voitaisiin osuuskauppaväenkin taholta ruveta käytännössä tässä mainittua periaatetta soveltamaan. Epäilemättä tuo sovellutus olisi omiaan ajamaan tehtaitamme eteenpäin kotimaisten raaka-ainneiden käytäntöön otossa, missä se vain on mahdollista.

Osuuskauppaväen suhde kotimaisen teollisuuden hintapolitiikkaan.

Luonnostaan lankeava edellytys on edelleen, että vain siinä tapauksessa annetaan etusija kotimaan tuotteille, jos nämä todella vetävät vertoja sekä laadussa että hinnassa ulkomaisille. Teollisuus ei voi vaatia, että kuluttajat kannattaisivat sitä tunne- ja aatteellisista vaikutuksista silloinkin, kun sen tuotteet eivät sitä ansaitse. Vain alkavalta kotimaiselta teollisuudelta ei aina voida vaatia että sen tuotteet joka suhteessa olisivat ensiluokkaisia. Mutta yleensä lankee luonnostaan, että kotimaan teollisuuden edistämisläike ei saa muodostua sellaiseksi, jossa kuluttajat »maksavat viulut» — kuten asianlaita on esim. suojelustullien ympäröimässä maassa. Täten vain rikastutetaan teollisuudenharjoittajia, ilman että on taikaita kotimaisen tuotannon edistymisestä. Kuluttajat käyttämällä laadultaan huonompia ja kalliimpia kotimaisia tuotteita voivat käyttää tuloistaan vain entistä pienemmän osan toisten artikkelien, mahdollisesti kilpailukykyisten kotimaistenkin ostoon. Ja mikä tärkeintä, näin suosittu teollisuus ei tule kehittäneeksi kilpailukykyään korkeimmilleen, sen teknilliset apuneuvot eivät tule olemaan aikansa tasalla eikä sen tuotteiden kauppa taitavasti järjestetty. Tällaiset teollisuudenhaarat eivät liioin esimerkillään voi vaikuttaa herättävästi toisiin elinkeinoelämän aloihin, ne eivät opeta, kuinka maan apulähteitä on hyväkseen käytettävä. Kuitenkin tuollaisia herätyksiä jonkun maan teollisuus tarvitsee, varsinkin pysyäkseen maailmanmarkkinoilla kilpailukunnossa.

Kotimaisten tavarain hintain yhteydessä joudutaan kannanottoon erääseen kysymykseen nähden, joka on

kaikkien pulmallisimpia nykyaikaisessa liike-elämässä. Tarkoiton kysymystä, mille kannalle osuuskauppaväen on asetettava teollisuudenharjoittajaimme yhtymiin, joilla nämä koettavat yhteistoiminnallaan taata itselleen mahdollisimman suuren liikevoiton.

Teollisuudenharjoittajain yhtymille yhteisenä piirteenä on mainittava, että ne korkeampaa liikevoittoa tavoittelevat tavallisimmin hintoja ja menekkiä järjestelmällä. Niitä on monennimisiä: renkaita, kartelleja, syndikateja, trusteja j. n. e. ja vielä useammanlaatuisia. Alimman asteen yhtymät ovat verrattain löyhiä ja tarkoitustaan vastaamattomia, sellaisia kuin esim. tuotannonrajoitusyhtymät, joilla jonkin alueen tehtaot päättävät supistaa tuotantoansa antamalla tehtaiden seista visseinä viikonpäivinä. Lujempia ovat jo sopimukset minimihinnoista, joiden alle kukaan yrittäjä ei saa mennä. — Vielä lujempi yhtymämuoto on tarjonnanositusyhtymät, joissa vuoden kysyntä arvioidaan ja sitte ositetaan yhtymän jäsenten kesken vissien suhdelukujen mukaan. — Lujimpia ovat ne yhtymät, joissa sekä tarjonnan että hinnan määrääminen on jätetty täydellisesti yhtymälle. Tällaisia ovat Europan mahtavimmat yhtymät. — Kaikkein täydellisintä yhtymämuotoa edustavat tuotantoyhtymät, trustit, joissa eri liikkeiden tuotantokin on yhdistetty yhdeksi ainoaksi toiminimeksi.

Ryhtymättä tässä sen pitemmältä kuvaamaan eri tyyppisiä, siirrymme lyhyesti selostamaan maamme tärkeimpien teollisuudenharjoittajain yhtymien muotoa ja vaikutusta.

Vanhimpia ja huomattavimpia maamme teollisuudenharjoittajain renkaista on sokeritehtaiden muodostama yhtymä. Tämä rengas on yhdistetty tarjonnanositus- ja hintayhtymä, jossa siis tehtaiden tuotanto on rajoitettu samoinkuin määrätty sekä tukku- että vähittäismyyjien alimmat sisäänostohinnat. Kullekin tehtaalle näet renkaan vuosikokouksessa määrätään vissi valmistusmäärä,

jonka yli se vain renkaan luvalla saa mennä. Tukkukauppiaille renkaan jäsenet myöntävät vissin alennuksen aina vuosiestoksen mukaan. Tukkuliikkeet myydessään vähittäiskauppiaille eivät saa mennä alle tehtaiden normalihintojen. — Missä määrin tehtaiden yhteistoiminta on vaikuttanut kohottavasti hintoihin, on vaikea tarkalleen sanoa, koska hintoihin myös ovat vaikuttaneet raakasokerin kohonneet hinnat. Joka tapauksessa meillä sokerin tukkuhinta, joka ennen renkaan syntymistä oli alle markan kilo, nyt on keskimäärin 1 mk 10 p. kilo.

Toinen mahtavimpia renkaitamme on puuvillatehtaiden rengas. Se on pelkkä hintayhtymä, siinä kun tehtaiden tuotantoa ei ole rajoitettu. On vain määrätty, että tehtaiden bruttohintoista myönnetään tukkumyyjille vissi alennus, joka voi vielä suuretkin myynnin noustessa vissin rajan yli. Tämäkin rengas nykyään on asettanut rajan alennukselle, jonka tukkukauppiat saavat myöntää vähittäismyyjille. — Rengas on vaikuttanut, että kilpailu, joka aikoinaan oli varsin ankara puuvillatehdasten kesken ja joka ehkä lopulta olisi johtanut siihen että suurimmat tehtaot olisivat »syöneet suuhunsa» pienemmät ja pääomaheikot, on talttumistaan talttunut. Onpa viime aikoina hiukan koetettu kilpailua tavaran laadussakin rajoittaa. — Villatehtaiden missään ryhmässä ei tätä nykyä ole sitävästoin olemassa yhtymää, vaikka kyllä esim. trikootehtailla on sellainen ollut.

Muista teollisuudenhaaroista mainittakoon, että konepajoilla on olemassa Metallikonttori-niminen keskuskonttori. Tämän konttorin tarkoituksena on erikoistaa maamme konepajat kunkin tuottamaan vissejä tuotteita. Metallikonttori on määrännyt eri tuotteille hinnat samoin kuin alennukset jälleenmyyjille, joiden noudattamista se valvoo. Useita konepajoja on Metallikonttorin ulkopuolella.

Kuluttajille mielenkiintoisempi on toinen metalliteollisuudessa tavattava rengas, Naulakonttori. Sen

alaan kuuluvat sellaiset teokset kuin naulat, rautalanka, kirveet, viikatteet, hevosenkengät, ämpärit, valutavarat y. m. Kuitenkin on mainittava, että näitä tuotteita valmistavista tehtaista moni on Naulakonttorin ulkopuolella. Naulakonttorin osallisina on paitse tehtailijoita rauta- ja konekauppiaiden yhdistys. Sen järjestyksestä mainittakoon, että se ottaa vastaan tilaukset, laskuttaa ja perii maksut niistä. Hinnat eri artikkeleille määrätään tehtailijain kokouksessa samoin kuin eri tehtaiden valmistusmääräkin. — Naulakonttorin toiminnasta on ennen kaikkea mainittava, että se pitääkseen hintoja korkealla on tehnyt venäläisten naulatehtailijain kanssa sopimuksen että nämä määrättyä korvausta vastaan supistavat tarjontaansa Suomen markkinoilla. — Vielä on metalliteollisuudessa ollut rautasänkytehtailijain rengas, joka kuitenkin äskettäin on mennyt hajalle.

Vielä sietänee erikseen mainita lasiteollisuuden yhtymät: akkunalasikonttori, lasiteollisuusliitto ja lääkelasirengas.

Paperiteollisuudessakin on useampia yhtymiä. Tärkein niistä on Suomen paperiyhdistys, jonka aikoinaan useat paperitehtaat perustivat ruskean paperin myyntiä varten Suomessa, Venäjällä ja Englannissa. Myöhemmin samat tehtaat yhtyivät valkean (sanomalehti- y. m.) paperin myynnin järjestämiseksi Suomessa, kun sitävastoin valkean paperin myynti ulkomailla jätettiin kunkin tehtaan huoleksi. Tässäkin on tilausten vastaanottaminen, jakaminen ja laskuttaminen siirretty paperitehtailta Paperiyhdistykselle. Tilaukset jaetaan siten, että kukin tulee tuottaneeksi edeltä käsin sovitun määrän. — Rengas on muuten toiminta-aikanaan alentanut esim. sanomalehtipaperin hintoja. Syynä lienee osaksi sekin seikka, että joku tehdas on jäänyt renkaan ulkopuolelle. Luonnollisesti ne voivat ulkomaille myydä halvemmalla kuin kotimaahan, jonka markkinoita ne yksin hallitsevat. — Muutamat hienoja

papereja valmistavat tehtaat ovat yhtyneet Paperi-konttoriksi ja eräät paperipusseja valmistavat tehtaat ovat myös renkaassa. — Kirjekuoritehtaat ovat samoin rengastuneet. Eräiden ulkopuolisten yritykset särkeä rengas ovat toisinaan aiheuttaneet äkillisiä hinnanalennuksia, mutta kun kapinoitsijat on saatu kukistetuksi, on hinnat palautettu entiselleen. — Mainittakoon tässä yhteydessä ohimennen, että suuret puutavara-yhtiöt ovat meillä yhtyneet yhteistoimintaan painaakseen ostamiensa metsien hinnan mahdollisimman alas.

Vielä on renkaita olemassa nahkateollisuudessa, saippuateollisuudessa j. n. e. Emme ryhdy kaikkia niitä kuvaamaan. Sen sijaan mainittakoon, että ainakaan ei tätä nykyä ole yhtymiä esim. seuraavissa teollisuudenhaaroissa: tupakka-, kasvivoi-, tulitikku-, kivi-, tekno-kemiallisessa teollisuudessa j. n. e.

Nyt, kun olemme nähneet kotimaisessa teollisuudessa mekin tavattavan noita tunnetuksi tulleita renkaita, olisi meidän tarkastettava, miten järjestyneitten kuluttajain olisi suhtauduttava kotimaan teollisuuden renkaisiin ja niiden hintapolitikaan.

Tässä yhteydessä olisi liian uskaliaista kaikkia yrittäjiin yhtymiä lähteä arvostelemaan yhdessä kahmauksessa. Kaikkihan niistä eivät aina ehdottomasti käänny kuluttajia vastaan yleisellä hintojen korotuksella. Vain tuotannon erikoistaminen eri tehtaiden kesken, teknikan ajanmukaistuttaminen, raaka-aineiden ja muun kaupan järjestäminen j. n. e. ovat toisinaan niiden lähimpänä tehtävänä. Tässä suhteessa on eri asteisilla yhtymillä erilainen vaikutus kansantalouteen, eri renkailla erilainen ja trusteilla erilainen kuin useimmilla muilla yhtymillä. Luonnollisesti on ero olemassa renkaiden vaikutuksessa myöskin eri tuotannonhaarain välillä. Esim. maanviljelyskoneitten kallistuminen ei vaikuta välittömästi palkkatyöväenluokkaan, kun taas maanviljelijöihin tuottajina se kipeästikin koskee. Raaka-ainetuottajien renkaiden

aiheuttamat hinnankorotukset vain korkeintaan valmistajan kulutusesineiden hinnoissa, mikäli ne raaka-aineen hinnankorotuksesta nousevat, tuntuvat työvälle ja muille kuluttajaryhmille. Ulkomaille vietävien tavaraisten hinnankorotukset joutuvat vieraan kansantalouden rasitukseksi. J. n. e.

Seuraavassa tarkastelemme siis vain etupäässä sen tapaisia yhtymiä, joita meidän maassamme tavataan osuuskaupan kaupan pitämiä tavaroita valmistavissa teollisuudenhaaroissa.

Kuten tunnettua, on useimmiten kuitenkin rengasten ensimmäisiä toimenpiteitä saada hinnat korotetuksi. Tavallisesti ne tässä pyrkimyksessään onnistuvatkin. Ylimpänä rajana, jonka yli ne jatkuvasti eivät aivan huomattavasti voi mennä, ovat maailmanmarkkinahinnat lisättyinä rahdeilla ja tulleilla. Muuten niiden täytyy hintoja järjestäessään myöskin pitää silmällä että menekki ei huomattavasti alene hintakorotuksen takia.

Mitenkä on nyt arvosteltava tällaista hintain korotusta, jota on meilläkin jo tapahtunut niissä teollisuudenhaaroissa, joissa renkaita on syntynyt?

Tehtailijat valittavat, että keskenäinen kilpailu tekee teollisuuden kannattamattomaksi painaessaan hinnat mahdollisimman alas. Keskenäisessä taistelussa muutamat yritykset sortuvat, vararikollaan tuottaen yhteiskunnalle arvojen menetystä ja työvälle työttömyyttä, puhumattakaan omistajien hukkaan menneestä vaivanäöstä ja persoonallisista kärsimyksistä.

Kansantalouden kokonaisuuden kannalta voinee tähän huomauttaa että yrittäjille tosin tuottaa keskenäinen kilpataistelu olemisen epävarmuutta ja kärsimyksiä, onpa siitä seurauksena heikompien liikkeiden kumoonmenokin, mutta että tuo kilpailu useinkin on tavallaan jonkunlaista »kansantaloudellista valintaa», jossa pääomaheikot ja samalla teknillisessä ja kaupallisessa suhteessa takapajulla olevat yritykset sortuvat ja jäljelle jäävät

suurliikkeet, jotka vähemmillä kuluilla tyydyttävät yhteiskunnan tarpeet. Toiselta puolen on myönnettävä että tehtaiden kilpailu useinkin johtaa tuotteiden huonontamiseen jopa väärentämiseen. Rengas taatessaan kannattavat hinnat voi siis vaikuttaa laatujen paranemista, koska kilpailu laatujen hyvydessä tavallisesti jää voimaan. Lausutaan usein, että renkaat, joskin ne hintoja korottavat, merkitsevät »yhteiskunnallista edistystä» myöskin siinä suhteessa, että ne aikaansaavat teknillisiä parannuksia teollisuudessa. Tässä yleistetään ennen kaikkea amerikkalaiset trustit, jotka yhdistäessään yhdeksi ainoaksi yhtiöksi useampia ennen itsenäisiä liikkeitä monasti lakkauttavat pienemmät ja huonoilla teknillisillä apuneuvoilla varustetut. Myönnettäköön että usein renkaaksi yhtyneet tehtaat panemalla toimeen teknikan uudistuksia koettavat alentaa tuotantokustannuksiansa ja lisätä voittoansa, mutta toiselta puolen sattuu tapauksia että poistamalla kilpailu ja takaamalla kaikille olemassaoleville tehtailla riittävä voitto tehdään tarpeettomaksi niin suuressa määrin kuin ennen teknillisillä parannuksilla yrittää saada ylimääräistä voittoa. Tästähän on todistuksia meidänkin teollisuudessamme. Useiden lasitehtaidemme sanotaan olevan verrattain alkuperäisellä kannalla, johon vaikuttaa sekin seikka, etteivät ne ole tunteneet tarvetta panna toimeen teknillisiä parannuksia, kun yhteisesti sovitut hinnat takaavat kaikille jonkinlaisen voiton. Vapaa kilpailu panisi eräät tehtaat laajentamaan tuotantoaan ja ottamaan käyttöönsä uusimpia teknillisiä laitteita, siten alentaakseen tuotantokustannuksiaan. Tällöin luonnollisesti kyllä muutamat menisivät nurin. — Vielä haitallisempaa teollisuuden kehitykselle on, jos renkaat pyrkivät poistamaan kilpailun laadun hyvydessäkin niihin kuuluvien tehtaiden väliltä.

Totta on kyllä, että kilpailu tehdasten välillä ei suinkaan aina vie teknillisiin parannuksiin, missä tehtailijat voivat muuten esim. työpalkkoja alentamalla supistaa

tuotantokustannuksiaan. Mutta missä työväen ammatillinen liike on voimakas, on tämä tie suljettu ja yrittäjäin on teknillisillä parannuksilla koetettava kilpailukykyisyyttään vahvistaa.

Toiselta puolen täytyy kuitenkin myöntää, että, jos katsoo asian teollisuuden oman työväen kannalta, niin ammatillinen taistelu vaikeutuukin eräissä suhteissa, jos ei teollisuudessa ole olemassa rengasmuodostusta, joka takaisi »kannattavat hinnat». Työväen vaatimukset voidaan torjua osoittamalla, että teollisuuslaitokset eivät kannata halpojen hintojen takia. Sivumennen sanoen, ei tämä seikka saisi vapaan kilpailun vallitessakaan kuitenkaan pelottaa työväkeä vaatimuksiaan esittämästä, jos vaan sen palkat yleisesti tunnustetaan alhaisiksi, varsinkin jos kerran joku muu saman teollisuushaaran tehdas kykenee maksamaan korkeammat palkat. Silloin pienillä palkoilla ja pitkällä työajalla työskentelevän laitoksen »kannattamattomuus» ei johdu kannattamattomista hinnoista, vaan joko maantieteellisen aseman tai johdon ja teknikan puutteellisuudesta.

Kuten sanottu, tehtailijoille itselleen luonnollisesti yhtyminen hintojen kohottamiseksi on kaikkein läheisin keino saada liikkeensä kannattavaksi. Mutta yhteiskunnan kokonaisuuden ja kuluttajien kannalta ei ole aina syytä mielihyvällä tällaista ilmiötä katsella. Siksi on kuluttajajärjestöjen koetettava ehkäistä ja tehdä tyhjäksi teollisuuden rengastumispyrkimykset, missä kuluttajaedut siten joutuvat vakavasti uhatuiksi.

Vaikka näin ollen ei varsinkaan kuluttajien, mutta ei myöskään tehtaiden oman työväen, enempää kuin kansantalouden kehityksenkään kannalta ole erikoisempaa syytä nähdä edistystä kaikkien renkaiden muodostumisessa, on renkaiden ansioksi lisäksi mainittava että ne ovat saattaneet useitten artikkelien kaupan järjestetyille kannalle. Tietysti entinen tila, jolloin tavarain hinnat vaihtelivat kussakin tehtaassa ja kullekin tukkukauppiaille, asetti

paljoa suuremmat vaatimukset tukku- samoin kuin vähittäiskauppiaallekin, voidakseen menestyksellä toimia erilaisten hinta- ja maksuehtojen vallitessa. Mutta tässäkin on huomioonotettava, että ennen renkaita sanelivat kauppiat useimmiten tehtailijoille ehdot, nyt taas sanelevat yhtyneet tehtailijat ehtonsa kauppiaille, varsinkin missä ei näillä ole lujia vastajärjestöjä. Kauppiaille personalisesti kylläkin mukava renkaiden aikaansaama kaupan järjestäminen ei liioin toiselta puolen voi tehdä olemattomaksi niitä yllä kosketeltuja haittoja, joita renkaista voi koitua kuluttajaeduille, jopa joskus yhteiskunnalliselle kehityksellekin.

Nyt on vain jäljellä selvitys, mitenkä osuuskauppaväki, järjestynyt kuluttajakunta, parhaiten voisi käytännössä toimia niitä renkaita vastaan, jotka voimakkailla hinnankorotuksilla suuntautuvat kuluttajia vastaan. Tällöin ei tietysti tavallisissa oloissa suuresti voi muu tulla kysymykseenkään kuin että ostoksilla suositaan niitä liikkeitä, jotka jäävät renkaan ulkopuolelle, jos ne vain muissa suhteissa täyttävät edes samassa määrin kuin yhtyneet tehtaot vaatimukset, joita osuuskaupat asettavat tavaranhankkijoilleen. Siis kuluttajien tulisi jättää niiden tavarain käytäntö, jotka ovat valmistetut renkaaseen yhtyneessä tehdaslaitoksessa, kun osuuskauppaväki jossakin tapauksessa päättää ryhtyä taisteluun rengasta vastaan. Tällaisen mahdollisuuden varalta vaadittaisiin osuustoiminnallisten keskusjärjestöjen ja osuuskauppojen hallintojen puolelta kuluttajakunnan valistamista, että se tarpeen tullen saataisiin luopumaan renkaaseen yhtyneiden laitosten tuotteita ostamasta. Epäilemättä esiintyy joskus tapauksia, joissa osuustoimintaväki ostoksillaan voi vaikuttaa siihen, saako rengas hintamuodostuksen täydellisesti haltuunsa vaiko ei.—Parhaiten osuuskauppaväki omien tuotantolaitosten avulla niissä teollisuuden haaroissa, missä sellaiset ovat mahdollisia, kykenee vapautumaan renkai-

den hintapolitiikan kuluttajille haitallisilta vaikutuksilta.

Vielä olisi otettava tässä yhteydessä puheeksi eräs asia, joka viime aikoina on antanut paljo puheenaihetta, nim. kysymys osuuskauppaväen suhteesta kansainvälisiin yhtymiin, tavallisesti trusteihin, jotka koettavat vallata kotimaan teollisuutta omakseen. Huomiota ovat äsken herättäneet, kuten tunnettu, englantilais-amerikkalaisen tupakkatrustin yritykset päästä Suomen tupakkamarkkinoilla yksinvaltiaaksi. Onkin selvää, että kotimaisten tupakkamarkkinain joutumisesta trustin haltuun olisi kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia vaaroja: yrittäjävoiton joutuminen ulkomaille, hintojen korotus, tupakkatyöläisten olojen mahdollinen huononeminen j. n. e. Lienee siis paikallaan että osuuskauppaväkiinkin kannattaa kotimaisia tehtailijoita heidän taistelussaan tupakkatrustia vastaan. Ei tule siis hetkellisten etujen antaa tässäköän johtaa itseään harhaan. Johan se tapa, jolla tupakkatrustin istukas Suomessa on kaupannut tavaraansa, vieroittaa siitä osuustoimintaväen, jolle kaiken humpuukin pitäisi olla vastenmielistä.

Osuuskauppaväen kotimaisten teollisuustuotteiden laadulle asettamat vaatimukset.

Mitä tavaraa laatuun tulee, täytyy vaatia kotimaan tuottajilta, että he yrittävät poistaa niitä puutteita, joita vielä on monessa teollisuudessa. Paras keino yleisön puolelta ajaa tehtailijoita parantamaan tavaraansa laatua on, kuten jo huomautettu, ettei kuluttava yleisö isänmaallisuuden tai muun aatteen takia osta huonoja kotimaisia laatuja, jos samanhintaisia parempia ulkomaalaisia on saatavissa. Selvitimme jo ylempänä tämän periaatteen oikeutuksen, ettei meidän tarvitse siihen palata. Käytännössä periaatteen soveltaminen on kuitenkin tavattoman vaikeata. Sillä toiselta puolen joudutaan täten helposti hylkimään kaikkea kotimaista; vaikkapa se olisi sekä laadultaan että hinnaltaan täysin ulkolaisen veroista. Onhan meikäläisissä oloissa todella niin asiantuntijalaita, että ostajat monasti sokeasti pitävät ulkomaalaisia laatuja parempina kuin kotimaisia, vaikka kotimaassa olisi jo aikoja valmistettu täysin kilpailukykyisiä tuotteita.

Oikean tasapainon saavuttaminen tässä suhteessa on vaikeata eikä siihen luonnollisesti päästä muuta kuin kokemuksen tietä. Mutta tätä kokemusta olisi nyt kun kysymys kotimaisen teollisuuden suosimisesta on astunut päiväjärjestykseen, järjestelmällisesti ja suunnitelmallisesti hankittava tarjona olevilla keinoilla.

Näitä keinoja ei tosin ole monta eivätkä nekään pettämättömiä. Ennen kaikkea tässä tulee kysymykseen kotimaisten ja ulkomaalaisten tavara-artikkelien jatkuva vertailu laboratoriotutkimusten avulla. Tämä tällainen tehtävä lankee luonnostaan Keskuskunnan osalle. Kes-

kuskunnallahan onkin jo laboratorio olemassa, jossa on useita tavaroita tutkittu. Tätenhän saadaan varma pohja erinäisten tavaroiden laadun arvostelulle.

Tavarain kvantatiivinen analyysi osoittaa, minkä veran kunkin tehtaan valmisteessa on sen arvon määrääviä aineita. Noista analyyseistä voi esim. Keskuskunta saada toiminnalleen ja tavaratilauksilleen koko päteviä ohjeita. Ensiksikin: vetävätkö kotimaiset valmisteet niiltä ominaisuuksiltaan, jotka kemiallisessa tutkimuksessaan käyvät ilmi, vertoja ulkomaalaisille valmisteille. Ja toiseksi, jos kotimaassa on useampia tehtaita, jotka voivat yksin täyttää kotimaan tarpeen, mikä noista tehtaista valmistaa arvokkainta tuotetta. Muutama esimerkki riittääköön tällaisen tutkimuksen arvosta.

Ruisjauhoissa voidaan vertailla jauhojen ravintoarvoa sekä lisäksi osottaa, onko jauhoja väärennetty esim. panemalla sekaan leseitä j. n. e. Sokerissa voidaan ottaa selville, onko käytetty väriaineita (ultramarinia), samoin onko hienoon sokeriin sekotettu esim. perunajauhoja y. m. s. — Kasvivoissa voidaan luonnollisesti myöskin vesipitoisuudesta, käytettyjen rasvojen laadusta j. n. e. päätellä eri kasvivoilaatujen keskinäinen arvo niiden hintaan verrattuna. Lisäksi voidaan saada selvä, onko kasvivoihin käytetty säilytysaineita, vieläpä onko se pilaantunutta tai muuten virheellisesti valmistettua.

Kynttilöissä voi tutkia, ovatko ne tehdyt paraffinista vai stearinista vaiko molemmista. Fysikalaisella tutkimyksellä saadaan lisäksi selville valovoimakkuus, palamis aika ja »räkimistäipumus» y. m.

Vernissä voidaan tarkastaa, onko valmistukseen käytetty pellavaöljy väärentämätöntä vai onko siihen sotkettu vieraita aineita (vuoriöljyä y. m.), onko sitä liian vähän tai paljo keitetty, onko siinä liian paljo tai liian vähän sikkativejä j. n. e. Lisäksi voidaan kuivumiskokeilla täydentää kemiallista analyysiä. — Kemiallinen analyysi antaa myöskin suoraan tiedon väriaineiden laa-

dusta. — Tapeteissa saadaan selville, onko käytetty myrkyllisiä väriaineita. J. n. e.

Vieläpä kankaitakin voidaan kemiallisesti tutkia: voidaan esim. määrätä, onko villaan sekoitettu puuvillaa, silkkiin keinotekoisia silkkiä tai villaa. Värien pysyvyyttä saattaa myös kemian avulla koetella. Villalangoista voidaan päätellä, ovatko ne tehdyt vanhoista vai tuoreista villoista j. n. e.

Ylläolevissa harvoissa esimerkeissä on jo mainittu eräitä fysikaalisia kokeita, joita niitäkin voidaan kemiallisten tutkimusten ohella laboratoriossa toimittaa. Sellaisia saattaa lisäksi mainita kankaiden, lankojen, nahkan, paperin y. m. kestävyyskokeet, jauhojen leipomiskokeet j. n. e. Näitä kokeita varten on keksitty monasti hyvinkin monimutkaisia laitteita, mutta voi monia tehdä kuka hyvänsä ja olisi sellaisia suositeltava osuuskaupoissakin käytäntöön otettaviksi mahdollisuutta myöten.

Luonnollisesti on tällaiseen tutkimukseen liitettävä vertailuja, missä määrin kysymyksessä olevien valmisteiden mahdollisesti erilaiset hinnat vastaavat kunkin tehtaan tuotteiden ominaisuuksia. Kun tällainenkin vertailu on loppuun suoritettu, voi joltisellakin varmuudella sanoa, minkä liikkeen kanssa etupäässä kannattaa osuuskauppavaen olla liikeyhteydessä.

Mikäli siis näitä Keskuskunnan laboratorion tutkimustuloksia voidaan saattaa julkisuuteen, on niistä myöskin osuuskaupoille oleva jonkunlainen osviitta, mistäpäin niiden on tavaransa hankittava. Samoin osuuskauppavaikeä voidaan niiden perusteella kehottaa luopumaan valmisteista, jos samalla hinnalla on saatavissa parempia-kin.

Tämmöiset suunnitelmallisesti toimitetut kemialliset tutkimukset tullevat ajan oloon hyödyllisesti vaikuttamaan myöskin kotimaiseen teollisuuteen. Ne pakottavat epäilemättä tehtaita ponnistamaan voimansa tehdäkseen

tuotteensa kilpailukykyisiksi kotimaisten ja ulkomaisten kilpailevien tehtaiden kanssa. Jota voimakkaammaksi osuuskauppatoiminta muodostuu, sitä suurempi merkitys on oleva osuuskauppaväen taholta harjoitetulla järjestelmällisellä tavaratarkastuksella, koska usealle yksityiselle tehtaalle osuuskauppaväen kannatus tulee merkitsemään paljonkin. Jos lisäksi tuollaisista tutkimuksista julkisuuteen päästetään tieto, leviää se osuuskauppaväen ulkopuolellakin oleviin piireihin, niin että nämäkin mahdollisesti alkavat vieroita sellaisen tehtaan tuotteita, jotka kemiallinen ja fysikaalinen tutkimus on osoittanut muita huonompilaatuisiksi. Tällä tavalla osuuskauppaväki tulee tällaisilla valvovilla toimenpiteillä edistäneeksi kotimaista teollisuutta enemmän kuin monet sen ystävät pitkällä puheilla.

Toiselta puolen ei suinkaan aina ole helposti toteutettavissa pätevä ja oikea vertailu eri tehtaiden tuotteiden suhteen. Ensiksikään laboratoriossa niistäkään aineista, joita siinä voidaan kemiallisesti tai vain fysikaalisesti tutkia, ei voida ainakaan aina mennä sanomaan ehdottoman varmasti, että se tuote on ennen muita suositeltavaa, joka ominaisuuksiltaan laboratorioskokeissa osottautuu parhaimmaksi. Jos esim. jauhojen hyvyyttä päätellään yksistään kemiallisesta analysistä, voidaan joutua melkoisesti harhaan. Kaksi merkkiä voi osoittaa yhtäpitävät määrät jauhoille arvon antavia aineita, mutta leipomiskoe osottaakin toiset jauhot paljoo paremmiksi. Leipomiskoehan kyllä voidaan laboratoriossakin suorittaa. — Samoin kasvivoim ravintoarvoa voidaan arvostella kemiallisesta analysistä, mutta yleisölle tärkeätä makua ei se kykene osoittamaan. J. n. e. — Mutta sitäpaitsä on tavaroita, kuten kengät, kalossit, paperit, lasitavarat, metalliesineet, koneet y. m., joita ei voikaan tavallisella laboratoriotutkimuksella arvostella, vaan joiden laadun luotettavasti voi sanoa vasta käytännön jälkeen.

Vielä on huomattava, että analysit ja kokeet olisivat

usein tehtävät samanikäisistä tavaroista, jotta ne olisivat täysin luotettavia. Monesse tavarassa, kuten esim. hii-vassa, lipeäkivessä, vernissä j. n. c. tapahtuu tavarassa lyhemmän tai pitemmän ajan kuluttua laadun muu-toksia. Jos sellaisesta tuotteesta tehdään kemiallinen analyysi, antaa se tietysti väärän kuvan tavarain laadusta. On näin ollen ainakin tällaisten tavarain suh-teen oltava varovaisia ennenkuin uskalletaan mennä jul-kisuuteen tuomaan mahdollisesti erehdyttäviä väitteitä, joiden johdosta kuitenkin voi tehtailijoille koitua toisille ansaitsematonta tappiota, toisille voittoa.

Sitäpaitse on otettava huomioon, että jonkun tehtaan tuotteet eivät läheskään aina varsinkaan pitempiä ajan-jaksoja pysy samanlaisina. Hyviksi tunnetut merkit voivat huonota ja ennen huonoissa laaduissa voidaan parina parannuksia toimeen, jotka kohottavat tuotteet ensiluokkaisiksi. On siis selvää että, jotta kemiallisen (ja fysikalisen) tutkimuksen tuloksilla olisi käytännöllistä arvoa osuuskauppojen toimintachjeina, tutkimuksia on toimitettava tärkeimmistä kauppa-artikkeleista verrattain säännöllisillä väliajoilla. Vasta täten saadaan varmoja toimintaohjeita eri tehtaiden tuotteita suosittaessa tai hyljittäessä.

Jotta tällaisilla tutkimuksilla voisi olla huomattavam-paa käytännöllistä merkitystä, on myöskin ja ennen kaikkea tarpeen, että osuuskauppojen jäsenet saadaan noudattamaan Keskuskunnan laboratoriotutkimusten an-tamia osviittoja. Tähän vaaditaan luonnollisesti että ei pidetä niin sitkeästi kuin tähän asti kiinni visseistä mer-keistä, joihin paikkakunnalla on totuttu, vaan ollaan val-miit korvaamaan ne toisella merkillä, kun tämä on parem-maksi havaittu. Tässä suhteessa olisi vielä valistustyöllä tavattoman suuri maa-ala muokattavana, ennenkuin kaikkialla edes osapuilleenkaan otetaan varteen tuloksia, joihin on ylempänä kerrotun tapaisessa tieteellisesti suo-ritetussa eri tavaralajien vertailussa tultu.

Paitse tätä Keskuskunnassa harjoitettua tavarainvertailua, olisi osuuskauppojen jäsenten, mutta varsinkin hallitusten syytä entistä enemmän kiinnittää huomiota siihen, missä määrin kotimaiset tuotteet paikkakunnan kokemuksen perusteella arvoltaan vetävät vertoja vastaaville ulkolaisille tuotteille. Näitä kokemuksia olisi hallitusten omasta puolestaan syytä lisätä itsekin kokeilemalla eri kotimaisilla ja ulkomaalaisilla tuotteilla. Mutta kuten sanottu varsinaisiksi toimintaohjeikseen tavaroita tilatessaan tulee hallitusten ottaa Keskuskunnan tavara-tutkimusten tulokset.

Yhteiskunnallisia näkökohtia.

Osuuskauppaväki, jonka enimmäkseen muodostavat yhteiskunnan vähäväkiset: palkkatyöväki, pienviljelijät j. n. e.. suosivat kotimaista teollisuutta luonnollisesti siitä syystä, että kotimaisen teollisuuden kukoistuksesta on etuja myöskin näille vähäväkisille, koska myöskin näiden luokkien tulojen kokonaisuus siten kasvaa. Osuuskauppaväki siis koettaa toimia siihen suuntaan, että kotimaisen teollisuuden luomasta puhtaasta kansantaloudellisesta tuotosta mahdollisimman suuri osa joutuisi yhteiskunnan vähäväkisille. Tähän päämäärään se pyrkii myöskin osuuskauppojen omilla tuotantolaitoksilla. Toistaiseksi on Suomessa paitse paikallisten osuuskauppain tuotantolaitoksia vain muutamain pienempään kulutusartikkelien oma tuotanto pantu vireille S. O. K:n taholta. Monien tärkeitten tavarain kulutus on vielä Suomen osuuskaupoissa niin pieni, ettei niiden oma tuotanto kannattaisi. Sitäpaitse ei osuustoiminnallinen uskollisuus ole meillä vielä niin suuri, että osuuskauppaväki oman tuotantolaitoksen perustamisen jälkeen käyttäisi yksinomaan sen tuotteita, varsinkin jos yksityiset yrittäjät koettaisivat sitä houkutella tilapäisesti alennetuilla hinnoilla edelleen heiltä ostamaan. — Vasta kun osuuskaupat ja niiden keskuskunta ovat kasvaneet ja päässeet pääomiinkin nähden riippumattommiksi kapitalistisista rahalaitoksista kuin nykyään, voidaan ajatella huomattavampien tuotantoalojen yrittäjävoiton valtaamista osuuskauppaväelle. Omien tuotantolaitostenkin vastaiselle menestymiselle voi kuitenkin olla tärkeätä että kuhuttajakunta ajoissa tottuu kotimaisia valmisteita käyttämään.

Nykyään siis osuuskauppojenkin edelleen suurimaksi osaksi on hankittava tavaransa yksityisiltä yrittäjiltä ja näin siis rikastutettava yrittäjäluokkaa. Mutta tällöinkin niiden on koetettava toimia niin, että ne edistävivät lopullista tarkoituseräänsä, yhteiskunnallista oikeudenmukaisuutta. Tähän suuntaan ne voivat vaikuttaa ennen kaikkea pitämällä silmällä niiden laitosten työoloja ja työväen politiikkaa, joiden kanssa ne ovat liikeyhteydessä.

Tämä työolojen valvominen käy päinsä etupäässä vain kotimaan tuotantolaitoksiin nähden. Ulkomaan tuotantolaitoksista on vaikea lähteä ottamaan selkoa tässä suhteessa. Tämäkin seikka on vain niin ollen omiaan kehoittamaan osuuskauppoja etupäässä asettumaan liikeyhteyteen kotimaisten tehtaiden kanssa.

Osuuskauppavaen tulee ottaa huomioon, jos ne tahtovat edistää mahdollisimman suuren osuuden jakaantumista työväelle teollisuuden puhtaasta kansantaloudellisesta tuotosta, tavaranhankkijainsa tehdaslaitosten työajan ja palkkausolot ja tehtailijain suhteen työväen ammatillisiin järjestöihin sekä näiden vaatimuksiin.

Sanotaan kuitenkin, ettei ole koko osuuskauppaväellä erikoista syytä asettaa yhdistyneiden kuluttajain voimaansa työväen työehtojen parannusvaatimuksia tukemaan, koska siten vain vaikeutetaan kotimaisen teollisuuden asemaa ja vahingoitetaan kuluttajaetujakin. Edellistä siitä syystä, että lyhyemmän työajan ja korkeamman palkan myöntäminen työväelle merkitsee teollisuuden tuotantokustannusten lisääntymistä ja samalla sen kilpailukykyisyyden vähenemistä, kuluttajaetuja taas, koska työajan lyhennys ja korotetut palkat korottavat tuotteiden hintoja kuluttajille.

Tässä ei ole tilaa lähteä pohtimaan yksityiskohtaisemmin näitä väitteitä. Huomautettakoon vain, että ensiksikään työajan lyhennys ja työpalkkojen kohoaminen ei aina lisää tuotantokustannuksia, koska työväen

lisääntynyt työnvoimaperäisyys voi korvata lisämenot. Toiseksi voidaan lisääntyneet kustannukset korvata teknillisillä parannuksilla, joten lyhyt työaika ja korkeat palkat johtavat teollisuuden teknikan edistykseen. Mutta vaikkapa näin ei kävisikään — mahdollisuudet tuollaiseen lisääntyneiden kustannusten ansaitsemiseen ovat hyvin erilaiset eri teollisuudenhaaroissa — eivät tuotteiden hinnat aina voi nousta työkustannusten lisääntyessä, koska riippuu siitä, onko olemassa kilpailua vaiko ei, missä määrin yrittäjät voivat vierittää lisämenojaan kuluttajien kannettavaksi. Jos he siinä onnistuvatkin, ei lisääntyneiden työpalkkojen hintaa korottava vaikutus ole usein suuriakaan nykyajan suurteollisuuden tuotteissa, joissa monet muut seikat — raaka-aineen ja tuotannonvälineiden hintavaihtelut y. m. — paljoo enemmän vaikuttavat valmiin tuotteen hintaan. Ei niin ollen ole esim. maanviljelijöillä syytä pitää työväen palkkain kohoamista itselleen kuluttajina vahingollisina.

Sitävastoin johtuu työväen palkkain korkeasta tasosta joukko suuriarvoisia kansantaloudellisia ja yhteiskunnallisia seurauksia, joiden pitempi esittely ei liioin kuulu tänne: hyväpalkkainen työväki muodostaa parhaan kuluttajajoukon monelle teollisuudenhaaralle samoin kuin maanviljelyksellekin, sen yhteiskunnallinen valistus on suurempi ja yhteistoiminta kestävämpää ja enemmän järjestettyihin muotoihin pukeutunutta kuin huonopalkkaisen äärimmäisessä kurjuudessa elävän työväen j. n. e. On näin ollen luonnollista, että osuuskauppaväki, jonka tärkeänä aineksena on juuri teollisuuden palkkatyöväki, koettaa edistää tämän teollisuustyöväen elintason nousua, koska tämä nousu samalla merkitsee kansantaloudellista ja yhteiskunnallista edistystä.

Erityisesti Suomessa ei voi puhuakaan siitä, että esim. työpalkat olisivat monen muun maan palkkatyöläisen kannalta katsoen korkeat. Teollisuushallituksen toimesta on meillä eri vuosina toimitettu tutkimuksia muu-

tamien elinkeinonhaarojen työoloista. Näistä tutkimuksista voi päätellä, että vain ehkä noin puolella, harvoissa teollisuudenhaaroissa kahdella kolmasosalla työntekijöistä tulot nousevat yli 1,000 markan vuodessa. Varsinkin naisten palkat ovat riittämättömiä: kutomateollisuudessa lähes puolella on tuloja alle 500 mk. vuodessa, tupakkateollisuudessa noin neljäsosalla. Mitenkä tällaisilla palkoilla voi elää kaupunkioloissa, on melkein käsittämätöntä. Kunniaksi Suomen teollisuudelle sellaiset palkat eivät ole. Jos nämä palkat kohoaisivat, eivät ne vaikuttaisi tuotteiden hintojen nousua, mutta vaikuttaisivat muuten kansantaloudellisesti edullisesti. Ennenkaikkea maatalous-, mutta myöskin teollisuustuotteiden menekki kasvaisi palkkatyöväen keskuudessa.

Osuuskauppojen olisi siis suosittava ja oltava likeyhteydessä etupäässä niiden liikkeiden kanssa, joissa tiedetään vallitsevan parhaat työolot: lyhin työaika, korkeimmat palkat, terveellisimmät työhuoneet, parhaat suojelulaitteet j. n. e. Meillähän on monessa teollisuudenhaarassa — esim. tupakkateollisuudessa — tässä suhteessa mitä suurimpia vaihteluja tavattavissa, aina nälkäpalkoista kurjissa työhuoneissa suhteellisen korkeisiin palkkoihin asti ilmavissa työpaikoissa. Osuuskauppojen olisi ennen kaikkea luonnollisesti kannatettava viimeainittuja teollisuuslaitoksia, jos vain niiden tuotteet laadultaan ja hinnaltaan ovat muitten veroisia. Sama koskee S. O. K:takin, vaikka sen täytyy tavaratilauksissaan suuressa määrässä noudattaa osuuskauppojen vaatimuksia. Mikäli tulee kysymykseen sellaisten laitosten tuotteiden välttäminen, joissa on poikkeuksellisen huonot työolot ja joiden tuotteita vailla voidaan olla, tulee myöskin osuuskauppojen ylimmän johdon asiaan puuttua.

Tärkeä ylempänä lausutun periaatteen sovellutus on osuuskauppojen suhtautuminen työväen ammatillisten järjestöjen pyrkimyksiin. Ilman ammattiyhdistystä on yksityinen työmies voimaton ajamaan perille vaatimuk-

siaan paremmista työehdoista. Vasta ammattiyhdistyksen avulla hänestä tulee vapaa sopimuskumppali työehdoista sovittaessa. Ammattiyhdistykset pyrkivät tekemään työnantajien kanssa joukko- eli työehtosopimuksia, joissa määrääjäksi määritellään vissit alimmat työehdot, jotka työnantajan on täytettävä, kun hän yksityisten työntekijäin kanssa tekee työsopimuksen. Ilman tällaista ammattiyhdistyksen työntekijäin hyväksi tekemää työehtosopimusta työnantaja voi pakottaa yksityisen työläisen suostumaan vaikka kuinka huonoihin työehtoihin.

Ammattiyhdistykset ja niiden työnantajain kanssa tekemät joukkosopimukset ovat niin ollen välttämätön edellytys, jotta työntekijäin työehdot voivat parata. Luonnollista on, että useat työnantajat kylläkin vastenmielisesti ryhtyvät työläisten ammattiyhdistysten kanssa neuvotteluihin työehtosopimuksen aikaansaamisesta — jos kohta järkevämmät heistäkin pitävät joukkosopimusta työrauhan parhaana takeena. Ammattiyhdistyksille taas tuollainen joukkosopimus on elinehto. Näin ollen sen jäsenet viime kädessä ovat valmiit lakonkin avulla pakottamaan työnantajia suostumaan työehtosopimuksen tekemiseen. Työnantajat taas koettavat välistä pakottaa työläisiään ammattiyhdistyksistään luopumaan, ottavat palvelukseensa järjestymättömiä työläisiä tai kieltäytyvät tekemästä työehtosopimusta ammattiyhdistyksen kanssa, tahtoen olla vain tekemisissä yksityisten työntekijäin kanssa. Pakotuskeinona he käyttävät m. m. työnsulkua.

Osuuskauppojen on luonnollisesti ennen kaikkea oltava liikeyhteydessä niiden kotimaisten teollisuuslaitosten kanssa, jotka tahtovat työväen ammattiyhdistysten kanssa tehdä usein mainittuja joukko- eli työehtosopimuksia. Nimenomaan olisi kartettava sellaisia liikkeitä, joita ammattiyhdistysten täytyy lakolla pakottaa työehtosopimuksiin tai jotka esim. työsululla koettavat pakottaa työväkeä alistumaan yksityisiin työsopimuksiin. Täl-

laisissa tapauksissa on osuuskauppoillakin syytä asettua työväen vaatimuksia kannattamaan vielä selvemmin kuin tavallisissa työajan lyhennystä, palkan korotusta y. m. koskevissa työselkkauksissa.

Saksassa on tällaisia asioita jo erinäisillä päätöksillä ja sopimuksilla Saksan osuuskauppojen keskusliiton ja ammattiyhdistysten keskuselinten välillä järjestelty. Keskusliitto sitoutuu kehottamaan jäsenosuuskauppojaan hankintasopimuksissaan ottamaan etupäässä huomioon ne toiminimet, jotka tunnustavat ammattiyhdistykset ja näiden työnantajain kanssa tekemät tariffit. Saksan panimo- ja myllyteollisuuden työväen ammattiliiton kanssa on Keskusliitto laatinut hyvinkin yksityiskohtaisia sopimuksia työehtosopimuksen tehneiden myllyjen suosimisesta, Keskusliiton johtokunnan välityksestä työrettelöiden sattuessa, lakonalaisten tuotteiden boikottauksesta j. n. e. Samanatapaisia näkökohtia pidetään tavaraintilauksessa silmällä myöskin Suur-Britanniassa, Itävallassa y. m. Kuten ylempänä on selvitetty, eivät maanviljelijätkään täten tulisi toimineeksi omia etujaan vastaan.

Kun meilläkin osuuskaupat rupeaisivat ottamaan selkoa paitse tehdasten työoloista myöskin siitä, tunnustavatko ne työväen ammattiyhdistykset ja työehtosopimukset ja rupeaisivat tavaratilauksissaan antamaan etusijan niille liikkeille, jotka tarjoavat työväelleen parhaat työolot ja ovat valmiit neuvottelemaan ammattiyhdistysten kanssa työehtosopimusten aikaansaamisesta, vaikuttaisivat ne toiminnallaan, että teollisuuden kehitys kulkisi yhteiskunnallisessakin suhteessa terveempään suuntaan, että kansallistuloista, joista kapitalistisen tuotantotavan vallitessa aina tulee pääosa menemään yrittäjille ja kapitalisteille, joutuisi ainakin hiukan suurempi osuus ruumiillista työtä tekeville suurille joukoille.

Viimeisenä, mutta ei suinkaan vähemmän tärkeänä ehtona on mainittava kotimaisten tehtailijoiden suhde osuuskauppaväkeen. Jos joku tehtailija esim. yksityis-

ten vähittäiskauppiasten pakotuksesta kieltäytyy myymästä tavaroitaan osuuskauppojen keskusliikkeille on luonnollisesti osuuskauppojen kunnia-asia, etteivät ne hanki tuollaisia tuotteita yksityisten tukkukauppojen välityksellä. Jos kaikki jonkun teollisuushaaran tehtaajat vähittäiskauppiasten pakotuksesta tai muusta syystä tahtovat tarjota osuuskauppojen keskusliikkeille huonompia ehtoja kuin yksityisille tukkumyyjille, on näillä täysi oikeus koettaa tyydyttää osuuskauppaväen kysymyksessä olevan tuotteen tarpeen sieltä, missä ne parhaat ehdot voivat saavuttaa. Vielä enemmän näin on asianlaita, jos tehtailijat kieltäytyvät myymästä tuotteitaan osuuskaupoille tai vaikkapa vain näiden keskusliikkeelle. Onhan sattunut ulkomailla tällaisia tapauksia. Muistutamme vain Ruotsin margariinitehtailijain ja Sveitsin jalkine- ja myllytehtailijain senvuontaisista toimenpiteistä. Sveitsin osuuskauppojen keskusliike esim. oli senvuoksi pitkät ajat pakotettu ottamaan jalkineet ulkomailta. Edesvastuuta tästä johtuvasta kansantaloudellisesta tappiosta ei kannata luonnollisesti osuuskauppaväki, vaan tehtailijat.

Osuuskauppaväki asettaa siis kaikkien edellisten ehtojen lisäksi kotimaisille tehtailijoille sen vaatimuksen, että näiden tulee suhtautua puolueettomasti yksityiskauppojen ja osuuskauppojen kesken käytävään taisteluun. Vain tällä ehdolla ne voivat toivoa osuuskauppojen kannatusta.

Käytännöllisiä toimenpiteitä.

Tähän asti olemme puhuneet etupäässä niistä periaatteista, joita osuuskauppaväen tulee noudattaa suhtautumisessaan kotimaiseen teollisuuteen. Nyt lopuksi muutama lyhyt huomautus niistä käytännöllisistä toimenpiteistä, joilla osuuskaupatkin puolestaan voivat edistää niiden vaatimukset täyttävien kotimaisten teollisuustuotteiden menekkiä. Näiden toimenpiteiden löytäminen ja esittäminen kuuluisi kai lähinnä esim. »Kotimaisen työn liiton» toimihenkilöille. Ennenkuin tuollainen yksityiskohtaisempi selvitys saadaan, lienee toki tässäkin yhteydessä syytä muutamalla sanalla asiata koskettaa.

Ensiksi tulisi kotimaisen teollisuuden edistämiskysymystä käsitellä osuuskauppojen valistustyössä. Perheiltamissa, kokouksissa y. m. tilaisuuksissa olisi esitettävä kotimaisen teollisuuden suosimisen merkitystä, mutta myöskin samalla aina niitä ehtoja, joita osuuskauppaväki suosimiselleen asettaa. Olisi, esimerkkinä mainitaksemme, otettava vertailtavaksi, missä määrin kotimaan tuotantolaitokset jossakin tuotannonhaarassa vetävät vertoja ulkomaalaisille laadussa ja hinnassa. Luonnollisesti olisi tällöin tehtävä selkoa Keskuskunnan laboratorion tutkimustuloksista, milloin niitä on olemassa. Kuluttajakuntaa olisi kehotettava ja siten se vähitellen totutettava siirtymään niihin merkkeihin, jotka tieteellisessä tutkimuksessa on parhaiksi havaittu. Toisella kertaa voisi ottaa esitettäväksi kuluttajille kotimaan tuotantolaitosten työoloista tietoja, joita voitaisiin hankkia esim. asianomaisilta ammattiyhdistyksiltä ja niiden liitoilta. Täten

kuluttajakunta oppisi tuntemaan, minkä laitosten työväenpolitika ansaitsee tunnustusta. J. n. e.

Erityisesti juuri sellaisina kotimaisen teollisuuden edistämiseksi omistettuina päivinä kuin viime vuoden syksynä vietetty kotimainen viikko olisi osuuskauppojenkin syytä järjestää tilaisuuksia, joissa selvitellään osuuskauppaväen suhdetta kotimaiseen teollisuuteen eri puolilta. Toiselta puolen olisi painostettava kotimaisen teollisuuden kansantaloudellista merkitystä, toiselta puolen peittelemättä tuotava ilmi kotimaisen teollisuuden puutteita kuluttajaetujen ja yhteiskunnalliselta näkökannalta katsoen.

Vielä voisi ajatella tuollaisena aikana varsinkin kaupunkien osuuskaupoissa, mutta miksei myöskin suuremmissa maaseudun osuuskaupoissa, järjestettäväksi ikkunanäyttelyjä sellaisista kotimaisista tuotteista, joita voidaan kuluttajille suositella. Mitenkä tällaiset näyteikkunat parhaimmin saataisiin tarkoitustaan vastaaviksi, sen esittäminen ei kuulu tämän esityksen tehtäviin, vaan esim. sellaiselle järjestölle kuin »Kotimaisen työn liitto».

Kuitenkin on luonnollista, että tällaisilla toimenpiteillä ei aina osuuskauppaväkeäkään saa heti luopumaan paikkakunnalla käytäntöön tulleista ulkomalaisista tavaroista, vaikkapa kotimainen tavara esim. S. O. K:n laboratoriotutkimuksessa todistettaisiin yhtä hyväksi ja olisi hinnaltaankin samanlaista. Näin ollen olisi osuuskaupan yhä edelleen tällaisten kuluttajien varalle hankittava ulkomaista tuotetta. Mutta kaupan henkilökunta voi tällöin vaikuttaa verrattain paljonkin kotimaisen tuotteen eduksi tarjoomalla sitä ulkomalaisen sijasta. Lyhyet puotikeskustelut kotimaisen teollisuuden merkityksestä ovat omiaan herättämään ostajakunnan harrastusta kysymykseen ja edistämään kotimaisten tuotteiden menekkiä. Kokemuksia eri kotimaisten tuotteiden laadusta ja hinnasta voidaan vaihtaa ja siten moni

ennakkoluulo kotimaisen teollisuuden valmisteita kohtaan poistaa.

Emme tahdo jatkaa enempien käytännöllisten toimenpiteiden luettelemista. Olemme tahtoneetkin kiinnittää osuuskauppojen huomiota vain muutamiin keinoihin, joilla osuuskaupat voivat saada ostajakunnassaan heräämään harrastusta kotimaisien tuotteiden käyttämiseen.

Tietysti eivät osuuskaupat voi tyrkyttää ostajilleen tavaroita enemmän kuin nämä tarvitsevat ja haluavat. Kotimaisten teollisuustuotteiden menekin lisääminen sillä tavalla ei voi tulla kysymykseenkään. Ainoastaan kehoittamalla kuhuttajia korvaamaan ennen käyttämäänsä ulkomaalaisia tuotteita samanarvoisilla kotimaisilla voivat osuuskaupat kotimaiselle teollisuudelle hankkia menekkiä.

Missä määrin tällaisiin toimenpiteisiin tullaan ryhtymään, riippuu luonnollisesti ennen kaikkea osuuskauppojen hallitusten ja henkilökunnan asianharrastuksesta. Missä ei katsota kotimaisen teollisuuden edistämistä kansantaloudellisesti tärkeäksi asiaksi, siellä kaikki jää ennalleen. Siellä luonnollisesti kuluttajakunta ei liioin tunne ostoksia tehdessään tarvetta pitää silmällä, saako se kotimaisia vaiko ulkomaalaisia tuotteita.

Jos taas hallitus ja kaupan henkilökunta tahtovat edistää kotimaista teollisuutta — mikäli se täyttää aikaisemmin sille asettamamme ehdot — voidaan ostajakuntakin saada vähitellen luopumaan ulkomaalaisten artikkelien käytöstä, jos yhtä edullisilla ehdoilla voidaan ostaa hyviä kotimaisia tavaroita.

Kun osuuskaupatkin tässä esitellyillä tavoilla ottavat asiakseen osaltaan vähentää maamme tuontia ulkomailta, ovat nekin mukana korjaamassa maamme huolestuttavaa maksutasausta. Mikäli tässä onnistutaan, on siitä epäilemättä oleva koko joukko kansantaloudellemme edullisia seurauksia. Mikäli taas osuuskaupat kotimaista teol-

lisuutta suosiessaan pitävät silmällä ennen selviteltyjä yhteiskunnallisia näkökohtia, voivat ne ainakin hiukan vaikuttaa siihen suuntaan, etteivät nuo kansantaloudellisesti edulliset seuraukset joudu yrittäjä- ja kapitalistiluokan hyödyksi niin suurelta osalta kuin yleensä on laita yksityisen yritteliäisyyden ollessa taloudellisen elämän kannattajana.